

Бегалци, вистина и манипулација
Добиени битки и загубени војни

Со верба во мерките за доверба
Атина и Скопје пред невозможна мисија

Опозицијата призна
Победата е само илузија

Република

бр. 156, година IV ■ петок, 28 август 2015 година ■ цена: 50 денари

ЕВРОПА НЕ ГО СКРИ СРАМОТ

ХУМАНОСТА ПОСИЛНА ОД ПРОПАГАНДАТА

Преживување на нацијата

Опаѓа бројот на
абортуси

И годинава бесплатни учебници

Повеќе пари за прибор
и за нова облека

republika.mk

Не чекај весџи
за да видиш шџо се случува
ИНТЕРНЕТ ТВ

Република
www.republika.mk

КОЛУМНА

Добиени битки и загубени војни

8

ТЕМА НА НЕДЕЛАТА

Преживување на нацијата -
опаѓа бројот на абортуси

18

ЕКОНОМИЈА

Со бесплатните учебници повеќе
пари за прибор и за облека

20

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

Фросина Ременски

24

СВЕТ

Глобална валутна војна

26

ЗДРАВЈЕ

Д-р Ирена Димитровска, стоматолог

32

КУЛТУРА | ИНТЕРВЈУ

Мите Стефоски, директор на
„Струшки вечери на поезијата“

38

СПОРТ

Летен фудбалски пазар

54

Вовед

6

Хуманоста посилна од
пропагандата

11

Анализа

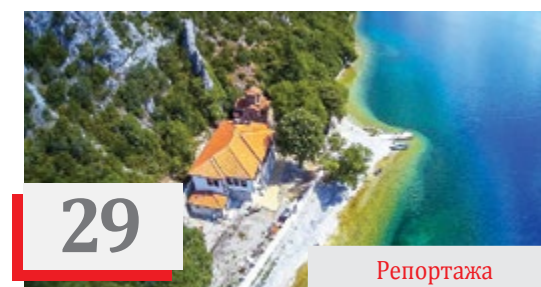
Изборниот бонус ја
затече опозицијата

Актуелно

17

Атина и Скопје пред
невозможна мисија

29

Репортажа

Црквата „Св. Богородица“
во Заум

**ДНИД Прва Република
ДООЕЛ Скопје**

бул. Илинден бр. 9
1000 Скопје
republika@republika.mk
contact@republika.mk
sport@republika.mk

Директор: **Доне Донеvски**

Маркетинг:
**Стојан Георгиеvски,
Габриела Мирчески**
тел. 02 / 32 99 999
факс. 02 / 32 99 998

Издавач / редакција: **ДНИД Прва Република ДООЕЛ Скопје**
бул. Илинден бр. 9, 1000 Скопје

ж-ска: 500-0000007811-68
депонент банка: Стопанска Банка АД Битола

Претплата: тел. 02/3089-306

www.republika.mk ■ facebook.com/nedelnikrepublika

Главен и одговорен уредник: **Ненад Мирчески**

Заменик главен и одговорен уредник: **Билјана Зафорова**

Редакција и соработници:

**Александра Мазнева - Бундалевска, Невена Поповска,
Марина Костовска, Наум Стоилковски, Зоран Поповски,
Александрија Стевковска, Јана Јосифовска, Бојан Момировски**

Колумнист: **Горан Момировски**

Лектори: **Анета Љубецкиј, Тања Стевановска**

Фотографија: **Ѓорѓи Личовски, Александар Ивановски**

Графички дизајн: **Никса Георгиевски, Билјана Неделковска**

Печати: **Графички Центар Скопје, ул. Скупи 6.6.**

Испечатени примероци: **4.000**

Датум на печатење: **26 август 2015**

Нена Мирчевски | главен и одговорен уредник

ВОВЕД

Хуманоста посилна од пропагандата

Ве молам, помогнете ни. Загубивме сè таму. Ако обезбедите мир веднаш се враќаме во Сирија и нема да доаѓаме во Европа.

Молбата на сирискиот бегалец упатена до министерот за надворешни работи на Австрија Себастијан Курц (како претставник на ЕУ) за време на посетата на македонско-грчката граница на едноставен и искрен начин ја открива вистинската причина за бегалското цунами што ја зафати

Европа и во исто време го покажува единственото функционално решение за решавање на овој сериозен проблем со кој се соочува стариот континент. За жал, пораката на тој несрекен човек нема да има можност пошироко да допре до европската јавност преку западните медиуми, ниту, пак, да биде пренесена од опозициските медиуми финансирани од Сорос и од други центри на моќ, чијшто интерес ни од далеку не е да се претстави реалната страна на проблемот.

Минатонеделните настани на македонско-грчката граница отворено ја покажаа намерата на дел од меѓународната заедница, западните медиуми и на Соросовите перјаници преку лицемерна пропаганда да се обидат да пренесат искривената слика за случувањата префрлувајќи ја вината врз граѓаните, полицијата и македонските власти.

Можеби во првиот миг успеаја во намерата искористувајќи го веќе провереното сценарио со лиферирање лажни информации поткрепени со тенденциозно селектирани фотографии, но ситуацијата доби поинаков тек откако домашната и светска јавност дознаа

зошто беше неопходно привременото запирање на бегалскиот бран и кој сè е виновен за тоа. Антидржавната кампања целосно крахираше неколку дена потоа кога повеќе високи државници на западноевропски земји сосема отворено признаа дека случувањата во Гевгелија се бламажа за Европа и дека е неопходна итна помош за Македонија. Вицепремиерот на Германија посочи со прст кон мнозинството членки на ЕУ порачувајќи им дека треба да се срамат што мислат дека кризата не се однесува на нив. Австрискиот шеф на дипломатијата призна дека е неприфатливо бегалци да влегуваат во Македонија од земја-членка на ЕУ и го повика Брисел итно да помогне. Слична порака испрати и францускиот министер за надворешни работи, кој гласно кажа дека ова не е проблем на Македонија и дека кризата во државата мора да се реши без одложување!

За жал, и овој пат медиумите на Сорос останаа неми во пренесувањето на вистината и за нив не постојат правила на игра и општествена одговорност, а немаат ниту минимум морални вредности, кои ќе ги натераат да се извинат или да се поправат кога ќе бидат фатени во лага. Така, на пример, додека полицијата ги штитеше границата,

имотите на граѓаните и суверенитетот на државата, Соросовите платеници ширеа шпекулации (кои потоа се покажаа како невистините) за наводна прекумерна употреба на сила од силите за безбедност, за фрлен солзавец врз бегалците, за ранет полицаец со нож, за спонтани абортуси на дваесет емигрантки предизвикани од малтретирањата на македонската полиција... Со оглед на фактот дека немаше никакво извинување за погрешно пренесените информации, се остава серозен сомнеж дека не станува збор за ненамерни или делумно неточни информации предизвикани од потребата за брзо известување, туку за намерни дезинформации со цел да ѝ се наштети на државата.

Додека ја манипулираа јавноста со измислени случувања, никој од нив не се ни потруди да побара одговор барем на двете најважни прашања: зошто македонските власти го сопреа големиот бран бегалци на границата со Грција и каква е намерата на ЕУ со овие нападени луѓе?

Ниту тогаш ниту во иднина во опозициските медиуми нема да прочитаме дека сегашниот прилив на емигранти претставува голем проблем и за многу поголеми земји од Македонија. Но, затоа без никаква совест населението што е пријателски настроено кон емигрантите и им помага (или индивидуално или во некоја организирана форма) свесно се претставува како нехумано граѓанство, кое дури и се изживува со измачените бегалци. Точно е дека расположението кај граѓаните се менува, пред сè, поради долготрајноста на состојбата. Но, пред да се обвинат македонските граѓани мора да се има предвид дека низ транзитната маршрута секојдневно поминуваат илјадници луѓе, кои на својот пат уништуваат јавни и приватни површини, паркови, ниви... Емигрантите влегуваат и по дворовите на луѓето, кои почнуваат да чувствуваат дека им е загрозувана безбедноста, но и здравјето. Сосема е нормална реакцијата на луѓето да бидат револтирани од предизвиканите штети на приватните имоти, како

и од узурпацијата и од загадувањето на јавните површини. Истите тие медиуми финансирани од Сорос и од други центри на моќ, не објаснија дека на сите тие бегалци им беше овозможен транзит од македонските власти во истиот момент кога беше обезбеден проток низ транзитната маршрута (која, всушност, беше сопрена од Унгарија – држава-членка на ЕУ). Затоа, пак, преку нивните портали светот беше информиран дека Македонија ја запечатува границата, иако во повеќе наврати од властите беше нагласено дека со преземените мерки се ограничува бројот на емигранти во согласност со капацитетите на државата за овозможување помош. Со други зборови, дека ќе се примаат толку луѓе на колку што може да им помогнеме.

И во ваква ситуација, додека нивните манипулации и шпекулации ги поткрепуваа со одредени критики од меѓународни претставници, но и од некои странски медиуми (кои, се разбира, информираа водејќи се од своите национални интереси), ниту еден од овие опозициски мегафони не само што не почувствува потреба јавно да ја критикува меѓународната заедница, туку не се осмелија ниту да прашаат што, всушност, сака Европа да постигне со емигрантите? Каков пристап разработува ЕУ – да се сопрат или да се примат овие луѓе?

Ако решиле да ги примат на своја територија, во ред. Но, зошто тогаш три од шест земји од ЕУ на Балканот имаат огради на границите? Или зошто кога веќе влегоа во ЕУ, Грција не им организира хуман транспорт низ истата таа ЕУ? По воздух, по море или по копно – изборот е голем.

Можеби намерата на ЕУ е да ги спречи илегалните маршрути и влезот на емигрантите во ЕУ? Ќе ја прифатиме и таа теза. Но, зошто тогаш со европски пари им се помага на емигрантите побрзо да транзитираат од грчките острови до нашата граница? И како ЕУ ги спречува илегалните маршрути кога никаде нема грчки полицајци близу до граничната линија со Македонија?

Последното и најважно прашање е дали пред налетот на новиот бран, додека Соросовите медиуми водат антимакедонска пропаганда, ЕУ молчешкум го подготвува Балканот за неговата историската улога, да биде тампон-зона меѓу Европа и Истокот? ■

БЕГАЛЦИ, ВИСТИНА И МАНИПУЛАЦИИ

Пишува | Горан Момировски
Фото | Горѓи Личовски

Шеснаесет години по косовската криза, кога Македонија и покрај тоа што на својата територија прими преку 360 илјади Косовари беше прогласена за нехумана земја, а нејзините граѓани и институции по светските медиуми беа третирани како нечовечни, кои немаат ронка разбирање за проблемите на косовските Албанци и Роми, ни се случи истото сценарио. Без никакви сериозни аргументи, со мала помош на политички инструирани творци на јавното мислење кои имаат пристојни односи со европските и со светските медиуми, Македонија повторно беше прогласена за место во кое живеат „неблагодарни луѓе“, ксенофоби и криминалци кои, во бегалците гледаат само извор на заработка. Сите светски медиуми ги пренесоа сликите од обидот на дел од бегалците да го пробијат полицискиот кордон и информациите за употреба на шок-бомби и лагите за употребен солзавец, врз основа на што

и генералната јавност во Европа и во САД, но и врвните политичари, добија слика дека Македонија се изживува со луѓето што избегале од терор. Сите тие заборавајќи дека Македонија е една од ретките земји, а можеби и единствената европска земја, која експресно го смени своето законодавство за да добијат бегалците похуман третман на патот кон благосостојбата, дека индивидуалци и организации, Црвениот крст, УНХРЦ и државните органи и институции со месеци се трудеа да ги намалат маките на бегалците. Не може да се негира дека како и на сите други места на светот, така и во земјава, има и сверови кои сакаат да заработат на човечката мака, како што не може да се негира дека зад негативната генерализација на земјава има други скриени агенди кои не се поврзани само со алчноста и со зло што постои кај поединци, туку се поврзани и со конкретен интерес на компании, влади и групи на интереси.

НЕМА МЕХАНИЗМИ ЗА БРЗА РЕАКЦИЈА

Македонија, за жал, од својата независност не успеа да создаде механизми со кои навремено и ефикасно ќе им парира на медиумските машинерии на соседните и на другите европски и неевропски земји кои се активираат секогаш кога ним им е тоа од интерес. Она што се знае јавно, е дека во последните 25 години земјава има потрошено не повеќе од неколку милиони евра за плаќање на странски компании кои, освен што би работеле за промоција на позитивниот македонски имиџ, би работеле и на создавање на механизми за брза реакција секогаш кога земјата е жртва на нечија кампања за оцрнување. Таа работа не е ниту лесна, ниту евтина и за неа се потребни и сериозни финансиски ресурси и добро обучени и интегрирани луѓе во светот и во земјава, потребна е сериозна координација меѓу државните институции, меѓу дипломатите во светот, странски-

те дипломати овде, туристичките капацитети, бизнисот, рекламните кампањи во странски медиуми како видеоспорот што се емитува на „Си-Ен-Ен“ и другите големи медиуми и платените странски стручњаци, кои не само што можат да го подобрат имиџот на земјава, туку можат и да го спречат негативниот имиџ во странство. Па, така се случи неточната информација дека „полицијата во Гевгелија употребила солзавец“ со часови и денови да биде на насловните страници на стотина светски медиуми, а никој од земјава да не се потруди да ја демантира веста, која, реално дава слика на нечовечност кон бегалците. Македонските дипломатски претставништва кои често работат со намалени човечки ресурси и без речиси никаков буџет за дополнителни трошоци, немаат свои мрежи на новинари како поради неподготвеноста за медиумско вмрежување, така и поради неможноста да поканат некој од големите национални медиумски ѕвезди на ручек. Не дај боже да можат да ги поканат во Македонија на државен трошок. Партиите немаат разбирање ни за националните интереси. Една од причините за лошиот механизам за одговор на кампањи во кои се оцрнува Македонија е непостоењето на консензус меѓу партиите за потребата од трошење пари со кои ќе се создадат „пријатели“ на земјата и ќе се ангажираат луѓе кои имаат можност да се јават во редакциите на „Њујорк тајмс“, „Шпигел“, „Ла Република“ или „Либерасион“ и без кавга и закани и без лош тон ќе ја објаснат вистината за Македонија. Во ситуација кога партиите од македонскиот блок си ги вадат очите за навидум поважни работи, илузорно е да се очекува дека може да дојде до договор за ненапаѓање во ситуација кога една влада троши пари за оваа ставка. Затоа сите се чуваат и можеби заштедуваат некакви суми, но генерално губат на среден рок затоа што една лоша вест или слика пласирана на некој од големите светски медиуми без да биде објаснета и од наша страна, подоцна чини цело богатство. Негативните реперкусии ги чувствуваат и потенцијални инвестициски локации и туризмот, но и целата држава која е нормално да не биде дел од посакуваните дестинации доколку помислите дека таму живеат нехумани луѓе и дивјаци.

Со прогласување вонредна состојба на јужната граница, Македонија успеа да добие важна битка во обидот да го предизвика вниманието на светската и, пред сè, на европската јавност за своите (воедно и европски) проблеми со напливот на бегалци, но допрва следува најважната битка за изградба на капацитети што можат да ги поништат големите неистини на медиумите што циклично ѝ се случуваат на земјата. Во последниот случај, Македонија успеа да ги натера европските дипломати да дојдат во Македонија и да видат точно што се случува, успеа да го натера Брисел да размислува за финансиска помош за трети земји што претставуваат брана пред ЕУ, но со тоа проблемот не е решен

НЕСПОРЕДЛИВ БУЏЕТ

Македонија не може да се споредува со ниту една од своите соседи кога станува збор за обидот да се игра на глобално поле во финансиска смисла. Дури и ако се исклучи Грција, која, како голем трошачија во убавите времиња кога ЕУ не вршеше контрола, знаеше да потроши и преку една милијарда евра за промоција на земјата и притоа да има на платен список новинари од светски медиуми, професори од престижни катедри за археологија и историја, актуелни и поранешни политичари, извршни директори на медиумски куќи, да има десетина викендички кои бесплатно ги користеле новинари што сакале да пишуваат за земјата.

Дури и во последните пет години откако јужниот сосед е на работ на банкрот, во Атина не се откажаа од бенефициите што им се нудат на влијателни луѓе кои можат да влијаат врз донесувањето важни одлуки и на луѓе кои можат да ги канализираат грчките пораки и интереси на јавното мислење во Британија, Германија, Италија, САД, Русија и во други моќни држави. Иако во далеку помал обем, истиот систем го користат и другите наши соседи, со тоа што во Албанија значителен дел од овие механизми се одржуваат и се финансираат од моќната дијаспора која по принцип на посебни проекти поддржува процеси од интерес за албанската држава и за албанската нација. Според неофицијални информации од албанската дијаспора, во процесот на пристапување на Албанија во НАТО, и подоцна во процесот на приближување на Тирана до ЕУ,

се собрани преку 100 милиони долари, најголем дел во САД, Швајцарија, Германија и Италија. Огромен дел од оваа сума, покрај донациите за политичари, се потрошени на директно плаќање на влијателни новинари и творци на јавно мислење во земјите каде што се носат или кои влијаат врз донесувањето на крупни стратешки одлуки. Со овие пари беше плаќан и британскиот поранешен премиер, Тони Блер, кој беше советник на албанската влада за евроинтеграции. Слично е и во Бугарија, Црна Гора и во Србија, каде што, иако со помали средства, се врши обид да се создаде мрежа на влијание во јавноста на стратешките партнери. Во недостаток на готовински пари понекогаш дел од овие земји во соработка со деловните моќници имаат речиси неисцрпни можности за бесплатно сместување на влијателни западни новинари во најскапи туристички центри. За жал, од она што е јавно достапно како информација, Македонија не користи ниту еден од наведените примери со исклучок на стотина илјади долари или евра, одвреме-навреме, за медиумски кампањи и за лобирање во дел од светските центри на моќ. Во услови на економска криза можеби е исправно да се избере модел во кој спонтаноста, искреноста, правдата, доблеста и чесноста се главни аргументи за да се презентираат потенцијалите на земјата, но ако се суди според тугите искуства, наскоро овој концепт или ќе се менува или земјата ќе остане без механизми со кои може да им парира на меѓународните лаги и манипулации. ■

Вие сте на одмор - а телевизорот не!

Кога се вклучени во струја, електричните апарати непотребно трошат и додека вие сте на одмор.

Пред да заминете, не заборавате да ги исклучите апаратите и да ја намалите вашата сметка за електрична енергија.

СДСМ ИМА УРНЕБЕСЕН РЕЦЕПТ:

ПОБЕДА ВО ЕДНА ИЗБОРНА ЕДИНИЦА СО 200.000 ГЛАСОВИ ВО МИНУС?!

По утрото денот се познава, а лажната еуфорија по инстинктивната, искрена реакција на творецот. Кога без размислување одбивате - оној што ќе победи, а тоа демек сте вие, да добие повеќе, едноставно, си признавате. Ви треба некаков импулс, па запнувате како магаре за стап за една изборна единица. Небаре имаме меморија на златна рипка. Па СДСМ загуби со 200.000 гласови на ниво на државата

Пишува | Љујчо Цвејановски

„Упс! Ама не, не, не! Не сме се разбрале, ама ич! Ние никогаш не сме тврделе дека ќе победиме, не сме ни помислиле на тоа! Какви победници бре! Ма глупости!“ - вака шегобијно би звучел одговорот во тет а тет комуникацијата на „спасителот“ од Муртино на понудата на премиерот за изборен бонус од 17 пратеници за партијата која ќе победи на изборите. А потоа молк. Калма. Се обидоа со ве-

села математика да си играат шерет и да ја извртат приказната, но стана очигледно оти некој сериозно забошотувал на часови. Си можеле де - мама директор, тато во партија... За жал, времињата се сменија, а патетичните бурлески на творците на невозможно то завршија со громогласен потсмев. Занеми и Заев, кој утредента случајно „заборави“ на бонусот. Го изуми, нели. Се насочи само кон единствената работна задача, зададена од мислителите на СДСМ, фамозната една изборна еди-

ница. Ете ја причината зошто губеле четирипати по ред! Велат, една изборна единица ќе им донесе победа, но веројатно само доколку е комбинирана со Закон кој ќе ги поништи гласовите дадени за ВМРО-ДПМНЕ. Со поништувањето, пак, да раководи нов, најспецијален обвинител, поспецијален здравје. Избран директно од лидерскиот двоец на социјалдемократите. Ова би била новата иницијатива, излезена од непресушната ризница на истите опозициски идеолози кои немаат поим од математика. За жал, „бистрите“ творци на опозициската тактика воопшто и не сфатија дека понудата беше дадена токму со цел за да ги разоткрие пласираните лаги и да ја разголи лажната еуфорија. Од друга страна, и онака Македонија во нивните умови е „четврт држава“, неспособна за ништо, став кој нивните медиумски јуришници наголемо го прокламираат

ДОДОВСКА: СДСМ ЦВРСТО ЧЕКОРИ ПО СТАПКИТЕ НА ПАСОК

Според доц. д-р Иванка Додовска од Правниот факултет во Скопје, експресното одбивање на СДСМ на понудата на ВМРО-ДПМНЕ е само потврда на фактот дека, конечно, социјалдемократите се свесни за изборниот резултат во април 2016 година, а тоа значи само битка која би можела да доведе до што попознат пораз за најголема-та опозициска партија.

ДОДОВСКА: Имено, секоја политичка партија која оди на избо-

ри, посебно парламентарни, и е убедена во својата способност, капацитет и во идејата дека ќе победи на парламентарните избори, предлогот покрај освоениите победнички парламентарни мандати да добие уште плус седумнаесет, би го прифатила без никаква задршка. Ваков предлог одбива само политичка партија која е свесна дека ќе ги изгуби изборите, а тоа во Република Македонија е СДСМ.

Во врска со барањата за една изборна единица, според Додов-

ска, ставот на СДСМ можеме да го поставиме на неколку позиции.

ДОДОВСКА: Прво, секогаш да се оди против она што е став на ВМРО-ДПМНЕ, иако само пред малку повеќе од една година по истово прашање СДСМ имаше дијаметрално спротивен став, т.е. беа против тоа РМ да биде една изборна единица и второ, СДСМ се обидува да се додвори кон помалите политички партии дека со изборен модел од една изборна единица тие ќе успеат да дојдат до еден или до два пратенички мандати. Тоа во

исто време значи дека би претставувало трик мотивација и за помалите политички партии кои се дел од коалициските блокови истите да ги напуштат и да настапат самостојно. Резултатот ќе биде потврда за уште еден парламентарен пораз за социјалдемократите како и целосно замирање во најголем број на малите политички партии.

Помалку чудно за една толку „демократска“ партија, но тие се противат на мнозинскиот модел кој ја потенцира личноста, а не партијата?!

ДОДОВСКА: Овој став на СДСМ е само уште една коцка плус во

мозаикот дека е сигурен губитник на следните избори. Дали математиката на СДСМ говори дека прифаќањето на ваквиот изборен модел кој го предлага ВМРО-ДПМНЕ значи дека ќе имаме резултат во сразмерност на последните локални избори по бројот на освоени гласови споредено со бројот на освоени градоначалнички места?!

Прашана околу играта на СДСМ, копирана од ПДП во 2006 година и дали ја чека нивната судбина, Додовска е уверена дека партијата цврсто чекори по стапките

на грчкиот ПАСОК – од владајачка доминантна партија на политичката сцена кај јужниот сосед само за два до три парламентарни циклуси дојдоа на петто место со едвај поминат цензус за влез во парламентот на последните парламентарни избори во Грција.

ДОДОВСКА: Можеби СДСМ и не ма да замре, но со траекторијата со која се движи, доколку не направи промени во својот пристап, пред сè кон државните и кон националните интереси ќе биде политичка партија која можеби во иднина некој ќе ја покани да биде помал коалициски партнер.

во кризата со бегалците. Логичното прашање би било – зошто не побараат и државата да стане четврт изборна единица, една е многу. Или осминка. Со или без јогурт...

Два мотива за една изборна единица

Бадијала импулсите. Понудата за изборен бонус ги стаписа членовите на опозицијата. Затечени и збунети, инстинктивно ја одбија. Избрзаа и изумија дека со брзата реакција експресно го урнаа и митот за наводната победа на изборите во 2016 година, за чие еуфорично ширење толку многу се трудеа со своите медиумски миленичиња. Им светна, па шансата за рехабилитација ја побараа во мистификација на важноста од фамозната една изборна единица. Но, не за доброто на СДСМ, туку за што поголема белја на ВМРО-ДПМНЕ. Башка и на државата. Целта е бришење на дијаспората, која во нивната математика значи само три пратеници помалку за противникот. Ништо повеќе, ни ту помалку. Како луѓе, Македонци кои ѝ требаат на оваа држава, дефинитивно не ги гледаат. Едноставно, бројки. Ако ги избришат, тие нема да имаат повеќе пратеници, но Груевски ќе имал помалку. Врските со татковината, поврзаноста на семејствата, причината да се интересираат уште повеќе за родната

земја, па и финансиите добиени од страна, не се битни. Сè во контекст на онаа старата „Да му умре козата на комшијата“. Нејсе што ова значи и помалку Македонци во Законодавниот дом. Старата вистина за новата лага, извртувањето или во овој случај, дефокусот, е дека кога немате што да понудите, а гледате оти сигурно ќе изгубите, се факате како слеп за стап за една глупост и од неа создавате мит. Небаре, ако има една изборна единица, тие ќе победеле. Ете каде се криел зајакот за сите овие порази! Главниот проблем и вистината за четирите по ред изгубени парламентарни избори лежел во тој пуст, пропорционален модел во деветте изборни единици (шест во Македонија и три во светот на последните два избора). А токму со овој модел (тогаш беа шест ИЕ) ја извојуваа и последната победа во 2002 година. Тогаш, СДСМ немаше никаков проблем со истиот. Проблемот, кој се гледа од авион за секој кој има малку памет, е во трите пратенички места за дијаспората и токму тие три изборни единици. До констатацијата дека изборниот модел не чинел, пак, членовите на СДСМ дојдоа по само 13 години и четири парламентарни фијаска. Сега, експресно како и одбивањето на бонусот за победникот, увидоа дека со овој изборен систем се создавале апсолутистички режими?! Не кажаа дали таков бил и нивниот

режим од 2002 до 2006, кога дојдоа на власт со истиот модел и кога територијално ја прекроија државата, тагувајќи дека некои прашања не заслужувале одговор.

Туѓината пуста да остане, сателитите не...

Целта, дефинитивно е една и единствена како и нивната идеја за изборната единица. Се вика власт, а сега соочени со јаснотијата на новиот пораз, се трудат да направат пат за во иднина. Како и да е, би им одговарало што помала победа на ВМРО-ДПМНЕ, која би отворила простор за што потешки преговори со албанскиот партнер за владината коалиција. Нејсе што тоа ќе ѝ донесе штета на државата. Во прашање е неодржлива, партиско-генетска желба за нестабилност. Стабилна влада без нив никако не им одговара. Поимот им пречел отсекогаш, особено поради фактот што нивните доаѓања на власт секогаш биле поврзани со криза. Зад едната изборна единица се кријат два момента - дистанцирање на неподобната дијаспора и потребата од малите партии кои сега треба да одиграат за нив. Оние вечни сателити, кои секогаш се пикаат со големите партии за да дојдат на власт, а кои сега испаднаа понижени и оштетени?! Затоа, демократиите од СДСМ, свесни дека немаат што

да им понудат на граѓаните кои се надвор од матичната земја, слично како и на останатите кои сè уште се овде, гледаат само да направат што поголема штета. Небаре во една изборна единица се победува и со 200.000 гласови во минус?! Тешко... А за одговор на понудата на Груевски за т.н. изборен бонус од 17 пратеници им требаа цели час и половина. Премногу време за една толку сериозна партија. Сето тоа се случуваше во едно топло, неделно попладне. Понеделнички, бестрашниот лидер целосно заборави и да ја спомене понудата што експресно ја одби. Истиот ден, кога Груевски во Тетовско изрази силно чудење од брзината со која ја одбија, Заев воопшто и не ја спомена во Пехчево. Имаше задача да ја рекламира едната изборна единица. Од неа не се плашеле чесни политичари, рече Заев и инстинктивно, нервозно се стресе. Пораката дојде од лидерот амнестиран за криминал од осум милиони евра, за кого во моментот се води еден случај за мито од 200.000 евра во Струмица и на повидок е уште еден, за „само“ 39.000 мито во Штип. Згора на тоа и уценувањето со незаконски снимки во случајот Пуч. Сега спасителот го виде спасот во една изборна единица?! Мнозинскиот систем, исто така, не чинел, рекоа „демократите“ кои директно застапаа против потенцирањето на лично-

ста наспрема партијата, еден од основните белези на овој систем. Истите оние поради кои на ланските избори граѓаните добија син палец, ама демократски. И сето тоа од пушта желба, Македонија да се обои во сино. Партиски, нели. Макар на палецот. Тоа им успеа. Натамошното боење на граѓанството им го попречувало изборниот модел. Претходно беше необележаниот палец, претходно составот на ДИК. А реално, да, секогаш е до народот...

СДСМ по стапките на ПДП

СДСМ повторува една стара игра. Албанска. Во март во 2006 година, со барање за една изборна единица излезе тогаш сè уште видливата ПДП. ВМРО-ДПМНЕ, пак, на истото барање на ПДП, тогаш и како опозиција, одговори со идентичниот предлог како и сега - враќање на мнозинскиот модел. СДСМ, тие последни месеци на власт од 2006 година, едноставно враќаше оти пропор-

ционалниот модел со затворени листи е докажано најдобар, произ-

лезен од искуството во минатото. Па во 2002 година победи со него. Заспани и тогаш спокојно уверени во долго владеење, социјалдемократите едноставно, уживаа во реалните погодности на сегашниот изборен модел. За нивна жал, во 2006 година немаше криза. Загубија. Логичното прашање е дали партијата, која сега го поставува истото неаргументирано барање, по аналогија ја очекува истата судбина како и претходниот барател на истото? ■

ЕМИГРАНТСКАТА КРИЗА И ДЕМОГРАФИЈАТА

ДЕМОГРАФСКИ ИНЖЕНЕРИНГ ЗА ЕВРОПСКИ РАБОТНИЦИ

Пишува | Наум Стоилковски
Фото | Горѓи Личовски

Британците ископаа закон стар еден и пол век за да го судат единствениот емигрант што успеал да ги помине сите пречки поставени како од најапикалтичен научнофантастичен филм, за од француското пристаниште Кале, во целосен мрак, да го помине евротунелот и да излезе во Велика Британија. Французите и Британците заедно со палки и со солзавци го штитат влезот во тунелот од наездата на емигранти. Германија како играч што сака да се наметне со до-

брата волја во европските игри со емигрантите, ја „срамат“ насилните демонстрации против азилантските населби. Италија и Шпанија апелираат со години барајќи чаре за илјадниците пренатрупани пловила со кои од Африка, преку Средоземно Море, на нивните брегови се истураат илјадници емигранти. И додека сè уште се остава на времето да залечи сè, Европа нема решение за најголемата човечка емиграција по Втората светска војна не поради финансиите – туку, пред сè, поради опасноста од измена на демографската мапа, која би ѝ се случила непланирано.

Добар дел од избегнувањето заедничко решение лежи и во најавата, предупредувањето, заканата што ја објавија цихадистите од Исламска држава, територијата што ја контролираат терористичките здруженија предводени од Ал Каеда. За потсетување, сите европски медиуми ја пренесоа пораката на ИСИС дека во Европа ќе испраќаат половина милион емигранти, сè додека не создадат хаос. Можеби токму во таа порака, и во реалноста што ги надвјаса сега европските граници, лежи причината за оставањето секоја

држава да постапува како сака. И така сидовите што ги поставија Унгарија или соседна Бугарија да поминат без поголема врева.

Во истата таа голема слика може да се смести и сфаќањето на Британците, чишто сознанија се дека најголемата бегалска криза се случува на нивна врата. Министрот за надворешни работи, Филип Хамонд во Британија турка мислење дека најголемиот број од емигрантите се Африканци што доаѓаат од економски потреби, а дека Британија за емигрантите е светиот грал.

Тоа што ги плаши Европејците не се тие емигранти што се едуцирани и може да работат, туку тие другите, кои може да влезат со нив. Затоа Европа сака да ги „инфицира“ другите држави, односно да ги претвори во камп за демографски инженеринг во согласност со геостратежиските интереси на големите сили

Но, однесувањето кон емигрантите што доаѓаат од новите светски жаришта, како Блискиот Исток, државите од северот на Африка зафатени од Арапската пролет, па и земјите како Авганистан и Пакистан, кон европските држави, лежи и во фактот дека голем дел од озогласените цихадисти на ИСИС се токму луѓе што заминале од европските држави за да се борат во таа нова верска војна предводена од Ал Каеда. Ако неодамна најстравичната сцена во Велика Британија беше колегот што го извршија двајца муслимански доселеници врз британски војник-повратник од Блискиот Исток, сега дополнителен страв сее и најголемиот егзекутор на ИСИС, кој е момче од Велика Британија. Секако, тука се и стравувањата од повторувањето на „Шарли Ебдо“ и низа други терористички акции поврзани со цихадистите, чишто слики за „обука на подмладокот“ се дистрибуираат преку социјалните мрежи.

Емигрантски камп или регрутен центар

Иако изгледа дека се плаши од поплава од емигранти и од современа „исламизација“ и терор на европските улици, професорот од Економскиот факултет, Славе Ристески, кој се занимава со демографските прашања, посочува дека овој наплив на емигранти, сепак, е дел од нова современа редистрибуција на работна сила.

■ Според моето мислење се случуваат нови промени во светот, нова редистрибуција, нова современа емиграција, процеси, можеби, свесно, по некое сценарио за да се изврши балансирање на работната сила, која Европа ја нема, а бара извори на нова работна сила. На пример, водечката економија, Германија, последните 20-30 години има негативна ставка на наталитет - посочува Ристески.

■ И оваа што се случува сега е организирана емиграција, само се третира како илегална. Страдаат жени и деца, но, сепак, е сценарио на моќни сили, на изворите на емиграцијата. Во основа се прави редистрибуција, која, мо-

жеби, е илегална, но е смислена. Се прави селекција на современа работна сила. Видете, на границата чекаат млади убави момчиња, кои знаат англиски и други јазици, кои се едуцирани. Големата Европа има негативен прираст и стравува за современа работна сила, не физичка како во 80-тите години од минатиот век, туку модерна, која има карактеристики што ги налага информатичкото општество. Друго, нивните деца (во Европа) не сакаат да работат како нивните татковци, туку тие се потрошувачки, консументски настроени. Така, европските држави стравуваат не од нив, од тие емигранти, туку од тие што се привлекуваат со нив. Навлегуваат цели семејства, па стравуваат од загрозување на националниот идентитет, мешање, иако современата модерна емиграција го надминува тоа. На пример, колку милиони Турци има во Германија? Проблеми со „исламизација“ се случуваат и во Франција, на пример, но таму брзо излегуваат на крај со тоа. Се води селективна емиграциска политика и голем дел од доселениците се приспособуваат на новите закони и промени. Така, во ЕУ не се плашат да ги сместат емигрантите, туку сакаат да ги „инфицираат“ и другите држави. Таквата ситуација станува опасност за слабите и неразвиени земји, кои, исто така, имаат проблем со наталитетот, како Македонија и Србија, на пример - додава Ристески.

Во насока на такво „инфицирање“ академик Катица Кулакова оценува дека станува збор за демографски инженеринг, односно нов „ред“ во согласност со геостратежиските интереси. Таа јавно праша: „Зошто не направат камп за азиланти во западноевропските држави?“ Во својот став преку социјалните мрежи заклучи: „Македонија наскоро ќе стане азилантски камп, а не транзитна зона на азилантите“.

■ Земјите-членки на ЕУ подигаат сидови пред азилантите, поставуваат специјални сателити за контрола на границите, засилуваат безбедносни мерки, не избираат средства да го спречат

овој бран (стимулиран не само од човечката несреќа), значи немаат намера да ги примат ази-лантите. Која им е тогаш намера-та, не е тешко да се претпостави. Демографски инженеринг, создавање хаос за да се направи нов „ред“ во согласност со нивните геостратежиски интереси (територија, човечки ресурси, енергенти, вода за пиење, културно и природно богатство), нова „балканизација“, редизајнирање на државите... - напиша Кулавкова.

Тоа инфицирање и воспоставување нов ред се врши со формирање „тампон-зона“ со кампови надвор од границите на ЕУ, на територијата на Македонија и на Србија, додека Грција – како членка на Унијата – ги турка емигрантите во Македонија, а Бугарија и Унгарија градат сидови за да го спречат неконтролираниот протокот на емигранти. Ако се земат предвид двете професорски тврдења, камповите би станале регрутен центар за избор на новата работна сила, додека со „непријатностите“ би се соочувале балканските земји. Истите кампови потоа, доколку е тоа потребно, лесно може да бидат контролирани за креирање кризи.

Балканот меѓу чеканот и наковалната

Доколку се разгледува случајот со Велика Британија и емигрантите што чекаат во Кале, а во контекст на тврдењата за редистрибуцијата на работна сила место за прифаќање азилантите, интересен е фактот дека лани, од приближно 26 илјади барања за азил, државата прифатила 10 илјади. Од друга страна, не се работи за бегалци заради сиромаштија, како што ги претставува Лондон, а меѓународната заедница не го признава како причина за доделување азил, туку повеќе од 70 проценти од нив се луѓе од Сирија, Еритреја, Авганистан, Дарфур, Ирак, Сомалија, држави, кои, според ОН, се земји уништени од војни, диктаторски угнетувања и од верски екстремизам, со што се квалификувани да добијат законско право да се засолнат во Европа.

Тоа што денеска светот сведочи за однесувањата на Велика Британија кон емигрантите „заглавени“ во Кале, не е многу поинакво од односот што Британците и другите „стари“ Европејци го имаа кон Полјаците, Бугарите или кон Романците по проширувањето на Европската унија.

Релативната економска и политичка стабилност во Унијата се тие што ја прават привлечна за емиграција, наведува и Евростат, агенцијата за статистика, која ги следи и овие промени во Унијата. Последните податоци покажуваат дека на први јануари 2014 година во ЕУ живееле 19,6 милиони граѓани што не се од Унијата, додека бројот на сите тие што биле родени надвор од Унијата изнесувал 33,5 милиони граѓани.

Обновените податоци од оваа година покажуваат дека најмногу странци се забележани во Германија, Велика Британија, Италија, Шпанија и во Франција. Во овие пет држави живеат 76 проценти од вкупниот број странци во Унијата.

Процентот на странци што се преброени од Евростат, всушност, е во голема мера поврзан со наталитетот во тие држави. Токму развиените држави во Европа според демографијата се земји со алармантен пад на наталитетот и на фертилната база. И ним најмногу им е потребна редистрибуција на работна сила. Стравот од ширењето на екстремистичкиот ислам, исто така, е голем. И токму во тој момент Балканот е препознаен како местото меѓу чеканот и наковалната.

ГРЦИЈА И МАКЕДОНИЈА ПРЕД НЕВОЗМОЖНА МИСИЈА

Пишува |
Горан Момирски

И грчката и македонската влада во обидот да станат искрени пријатели ќе се соочат со низа пречки, кои колку што целта е потешкоизводлива, толку ќе стануваат поголеми. Најголеми пречки засега се националистичките кругови во Скопје и во Атина, кои знаат дека со евентуално решение на спорот за името или со воспоставување пријателски односи како предуслов за решение ќе станат дел од историјата во која се правеа кариери на темата. Име и односи со Грција. Иако и кај авторот на овие редови, кој голем дел од својата кариера ја изгради на темелите на грчкиот екстрем национализам и на одговорите од македонска страна, сè уште има сериозни дилеми за потенцијалот Атина да се повлече од своите црвени линии, сепак мора да се даде шанса на најновата иницијатива. Дури и да е таа неуспешна, дури и ако продуцира уште поголеми тензии и отвори нови прашања, кои досега беа на маргините на спорот за името, сите што имаат некаква улога во однесувањето одлуки или што ќе учествуваат во контактите меѓу двете земји, треба да се однесуваат крајно одговорно.

Особено треба да бидат внимателни луѓето, чиешто поведение може да се третира како официјален државен став на кој другата страна веднаш ќе реагира и ќе го запре процесот на помирување меѓу двата народа. Иако со години слушаме дека спорот за името не е спор меѓу двата народа туку меѓу политичките елити, сепак се работи за конфликт меѓу двата народа, кои, со исклучок на различниот јазик, имаат низа заеднички културни, ментални и животни карактеристики, многу повеќе што ги поврзуваат од што ги оддалечуваат. Но, како што на Балканот заедничките карактеристики често повеќе се причина за конфликт одошто за пријателство, така и кај грчкиот и кај македонскиот народ, место солидарност и пријателство, во текот на конфликтот се

Предложените мерки со кои Македонија и Грција по речиси три децении вербални и дипломатски судири треба да го вратат пријателскиот тон во меѓусебните односи се речиси невозможна мисија. Но на Македонија ѝ одговара тие да се спроведат во секој случај, дури и ако не доведат до брзо решение за името. Во ситуацијата, не треба да се бара влакно во јајцето и не е важно што грчкиот министер за надворешни работи во Скопје мерките ги претстави како иницијатива на грчката страна. Без разлика што најголем дел од нив беа предложени уште пред три години од македонска страна, ако од другата страна има вистински интерес да се оди напред, треба да ги прифатиме како подавање рака од грчка страна. Сè со цел работите да мрднат од место, ако тоа е воопшто можно

создал анимозитет во кој за дел од Македонците Грците се „Цигани“ а за јужните соседи ние сме дивјаци или „малака“ (во пријателски контекст со значење „близок другар“ а во негативен „дркација“ или „анус“). Ова вгнездено чувство на непријателство меѓу двата народа ќе биде најголем проблем за нивно приближување. Фактот што грчки фирми во земјата вработуваат околу 17 илјади работници и што повеќе од 150 илјади Македонци летниот одмор и празниците ги поминуваат на Халкидики и во другите туристички дестинации, сепак не е одраз на искрено пријателство, туку на интерес.

Исто како што Македонците да имаат друга поевтина и поубава варијанта никогаш не би оделе во Грција, така и грчките стопанственици никогаш не би дошле во земјата со инвестиции ако во Албанија имаат подобри услови за оплодување на својот капитал. Иако и во двете земји има многу луѓе што се колнат дека кај соседите не доживеале негативна реакција само затоа што се Грци или Македонци, сепак е објективно е дека меѓу двата народа пријателството не е на ниво како што, на пример, е меѓу Македонците и Србите. Токму затоа луѓето што размислуваат како да се спроведат мерките за доверба

мора да бидат искрени и пред јавноста и пред себе и да признаат дека политичките елити, кои, во најголем дел (покрај историските собитиа од крајот на деветнаесеттиот и почетокот на 20 век) ги создадоа лошите чувства со својата националистичка реторика, мораат прво да го информираат народот што е целта и како ќе се дојде до неа. Граѓаните мора да знаат што е тоа што може да се добие со мерките за градење доверба и во исто време што е тоа што може да се загуби. Секоја манипулација и криење факти и вистини подоцна може да се врати како бумеранг. За почеток, добро е да се подготвиме дека една од најочекуваните фрази во текот на градењето на довербата ќе биде „се договоривме дека немаме договор“ за одредени прашања. Сè што е повеќе од тоа ќе биде кар. Повеќе за Македонија отколку за Грција затоа што, објективно, Грција нема краткорочни цели, кои ѝ висат на врат и поради кои страда. Освен ако грчката политичка елита не сфатила дека и за неа е најдобро на својата северна граница да има стабилен сосед на кој може да се потпре и кога ќе се запали шумата во Ханиоти, и кога ќе нема струја во текот на летото и кога ќе треба да се бијат поголемите битки како гасоводот „Турски тек“ или „Вардарска Долина“. ■

СЕ НАМАЛУВА БРОЈОТ НА АБОРТУСИ, НО НЕ И КАЈ МЛАДИТЕ ДЕВОЈКИ

Државниот завод за статистика сè уште ги нема објавено податоците за бројот на абортуси во 2014 година. Законските измени стапија во сила некаде на средината на 2013 година. Според тоа што го покажува статистиката за 2013 година, бројот на абортуси се намалил. Во 2013 година се заведени 4.983 абортуси, што е за 450 абортуси помалку од 2012 година

Пишува | Билјана Зафорова

Една жена во 2014 година се обвинува за противправно прекинување бременост и за присилна стерилизација. Со донесувањето на Законот за абортус, со кој се ограничува уставите што можат да вршат прекин на бременост и се воведоа одредени советувања пред да се прекине бременоста, се предвиде и казна затвор до три години за тој доктор што ќе изврши прекин на бременоста спротивно на одредбите на овој закон. Една жена се обвинува токму за прекршување на овој закон.

Државниот завод за статистика сè уште ги нема објавено податоците за бројот на абортуси во 2014 година. Законските измени стапија во сила некаде во средината на 2013 година. Според тоа што го покажува статистиката за 2013 година, бројот на абортуси се намалил. Во 2013 година се заведени 4.983 абортуси, што е за 450 абортуси помалку од 2012 година. Односно, на 100 живородени деца во 2012 година се абортирани 23 фетуси, а во 2013 година таа бројка е пониска – 21,5 фетус.

Според податоците на „Донсонс архив“, од осамостојувањето на Македонија до 2010 година се извршени 218.338 абортуси. До 2013 година статистиката не познава година во која имало помалку од 5.000 абортуси. Во 2011 година се регистрирани 5.324 абортуси, во 2010 година 5.079, а во 2009 година 5.601 абортуси. Во 2000 година имало дури 11.407 регистрирани абортуси.

Докторите велат дека намерните абортуси за 2014 година се со помал број во однос на ненамерните извршени абортуси.

Така, на пример, минатата година во Штип имало 74 несакани, наспроти 25 намерни абортуси. Во Радовиш тој однос е 33 ненамерни, наспроти 22 намерни абортуси.

МЛАДИТЕ ДЕВОЈКИ ЧЕСТИ ПАЦИЕНТИ

Тоа што загрижува е слабата информираност за употребата на контрацепција, што резултира со висок процент на млади девојки што се решиле за прекин на бременоста. Ако во 2008 година биле регистрирани 146 абортуси на возраст помала од 20 години, во 2013 година, според податоците на Институтот за јавно здравје, бројот се зголемил речиси за 100, односно дури 237 прекини на бременост кај оваа популација. Само во главниот град вкупно 53 девојчиња на возраст од 15 до 19 години се решиле да абортираат. На Клиниката за гинекологија во 2013 година од вкупно 196 абортуси, пет биле направени кај малолетнички. Од јануари 2014 година до септември истата година на Клиника имало 191 прекин на бременост, од кои пет се кај помлади од 18 години. Според податоците на скопскиот Центар за јавно здравје, во 2013 година се регистрирани 53 абортуси кај адолесцентки на возраст од 15 до 19 години.

КОНТРАЦЕПЦИЈАТА ТАБУ-ТЕМА

Нашето општество е меѓу тие во кое има многу предрасуди и дилеми поврзани со оваа тема, со кои, пак, младите секојдневно се соочуваат. Поради сето ова младите постојано се прашуваат: Зошто контрацепција? Како се употребува? Кои се можните негативните појави? Дали има позитивни страни кога се користи контрацепција? И многу прашања што

почнуваат со: А, што ако...? Од Центарот за јавно здравје, како и од невладините организации што се занимаваат со едукација на младите за заштита од несакана бременост и од сексуално преносливи болести велат дека младите знаат многу, но малку применуваат.

Сепак, премногу информации и разни податоци прават хаос во главите на младите. Тие, како што самите кажуваат, од информации добиени преку интернет, веруваат дека ако користат орална контрацепција ќе се здебелат, ќе останат стерилни или ќе им пораснат влакна. Според истражувањата на „Хера“, спроведени во нашата земја, само 1,3 отсто од младите девојки до 29 години користат орална хормонска контрацепција. Во четири земји од регионот (Албанија, Босна и Херцеговина, Македонија и Србија) стапката на употреба на модерните контрацепциски методи е помала од 20 проценти и е многу под просекот од земјите во Западна Европа (повеќе од 60 отсто).

■ На почетокот беше во ред да плаќам за апчињата, но не можев да си дозволам секој месец да одвојувам по 700 денари. Во тоа време бев студентка и добивав само џепарлак од моите родители. Ми беше тешко бидејќи покрај

Според истражувањата на „Хера“ спроведени во нашата земја, само 1,3 отсто од младите девојки до 29 години користат орална хормонска контрацепција. Во четири земји од регионот стапката на употреба на модерните контрацепциски методи е помала од 20 отсто, и е многу под просекот од земјите во Западна Европа (повеќе од 60 отсто)

апчињата купувавме и кондоми, па, исто така, ми требаа пари и за кондоми. Мајка ми често ми купуваше апчињата бидејќи јас не можев да си дозволам да ги купувам од мои пари – вели една млада девојка.

Многумина сметаат дека таблетите за контрацепција треба да влезат на позитивната листа, токму поради можноста да бидат попристапни до младите. Но, цената на контрацепцијата се чини дека не е главна причина што влијае на употребата на контрацепцијата меѓу жените во урбаните средини, а ниту кај тие што доаѓаат од семејства со средни примања. Цената е, секако, фактор, но не и пресуден, освен за најсиромашните групи и кај дел за тие што живеат во руралните средини. Дел од докторите препорачуваат младите да користат кондоми место орална контрацепција или спирала.

■ Јас сум за кондомот бидејќи е најпрактичен и најбезбеден по здравјето. Не сум многу за оралната контрацепција. Што се однесува за спиралата, веќе зборуваме за туѓо тело... – вели еден доктор во истражувањето на „Хера“.

Фармацевтите сметаат дека гинекологите не се доволно финансиски мотивирани да ги советуваат своите пациенти за контрацепција, која, според нивното мислење, е една од причините за ниската употреба на модерната контрацепција во Македонија

■ Само десет отсто од нашите гинеколози обрнуваат внимание на квалитетно советување и информација. Јас мислам дека тие не се стимулирани да го прават тоа. Процентот на употреба на орална контрацепција е помал од два отсто. Ова е страшна статистичка бројка на која некој треба да ѝ обрне поголемо внимание – ова е коментарот на фармацевт вклучен во истражувањето на невладината организација.

ПОВЕЌЕ ЕДУКАЦИЈА ВО УЧИЛИШТАТА

Според истражувањето на „Хера“, 55 отсто од учениците изјавиле дека на училиште здобиваат информации за сексуалното и репродуктивно здравје, 63 отсто од средношколците со кои е правено интервју изјавиле дека по биологија учат за заштита од ХИВ, а само 21 отсто од нив кажале дека учеле за употреба на кондом по истиот предмет. Само 13 отсто од учениците од албанските паралелки учеле за употреба на кондом по предметот биологија.

Иако изјавиле дека се, генерално, задоволни од начинот на кој се предава, учениците побарале да се посвети повеќе време на овие теми, а наставниците да разговараат поотворено. Од „Хера“ коментираат дека во училиштата младите учат за кондомот како заштита, но се запоставени другите модерни контрацепциски методи како што е оралната контрацепција. ■

Кондомите со својата цена се достапни за речиси сите жени. Затоа тие се главно средство за заштита кај младите, но, генерално, се користат евтини и недоволно сигурни средства за заштита. Истражување спроведено од компанијата „Дурекс“ покажува дека 54 отсто од тинејџерите информациите за употреба на презервативи ги добиваат од интернет, а 27 отсто од кругот на нивните пријатели.

■ Добиените податоци укажуваат на тоа дека студентите што се во полна сексуална активност имаат познавања како да се заштитат себеси и партнерот, но постои една тенденција врз која треба да влијаеме едукативно, а тоа е, можеби, најважниот сегмент. Бројката дека 40 отсто сметаат дека машкото треба да се грижи за купување презервативи е загрижувачка, затоа што зборува за недоволната свесност за сексуалната обврска и одговорност кон себеси и кон партнерот. Според ова, ќе создадеме активности за подигнување на сечија свест за одговорноста во сексуалниот чин – рече во една пригода Елена Гагик од „Меркур трејд“, генерален застапник за „Дурекс“ во Македонија.

Многу млади сметаат дека прекинување на односот пред ејакулацијата е добра заштита од несакана бременост. Сепак, тоа се смета за небезбеден начин, а веројатноста за забременување изнесува 18 отсто.

Интересен е податокот дека и дел гинекологите препорачуваат традиционална контрацепција.

■ Спермидите не се многу безбедни. Јас ги советувам Ромките да апстинираат од сексуални односи во текот на периодот на овулација. Штета е за толку кратко време да се користи контрацепција – коментира гинеколог со кој е правено интервју за истото истражување на „Хера“.

НА ПРАГ СМЕ НА УЧИЛИШНАТА ГОДИНА И НА ТРОШОЦИТЕ ЗА НЕА

НАЈМАЛКУ 150 ЕВРА ЗА ОПРЕМУВАЊЕ УЧЕНИК

Во неопходните реквизити за следење на училишната настава влегуваат ранците, тетратките, блоковите, водните и темперни бои, линијар, шестари и сè што е потребно за следење на различните предмети, кои се составен дел од наставната програма. Но тука се и трошоците за нив, кои треба добро да се менаџираат за да може семејниот буџет да ги издржи, посебно ако во домот има два или повеќе ученика

Пишува | Александрија Сивковска

Додека децата сè уште ги прераскажуваат доживувањата од летниот распуст и уживаат во неговите последни денови, родителите на големо се подготвуваат за септември, месецот кога почнува училишната година, кога почнуваат подготовките за зима. Летната безгриж-

ност е далеку зад нив и тие веќе прават математика, како да се „преживее“ финансиски најтешкиот месец во годината. Продавниците се преполни со сите реквизити за на училиште, кои мамат со своето шаренило и омилен ликови од познатите серии. Тука се ранците, тетратките, блоковите, водни-

те и темперни бои, линијари, шестари и сè што е потребно за следење на различните предмети, кои се составен дел од наставната програма. Но тука се и трошоците за нив, кои треба добро да се менаџираат за да може семејниот буџет да ги издржи, посебно ако во домот има два или повеќе ученика. Значи сè треба да се купи ново. Единствено што не се плаќа се учебниците, кои ги обезбедува Министерството за наука и за образование, кои, пак, спасуваат стотина евра по ученик. На оваа помош се надоврзува и намалениот трошок за училиштен прибор, чијшто ДДВ од минатата година се намали од 18 на пет проценти. Без оваа владина поддршка, преживувањето на септември ќе беше многу потешко. Сè на сè, според слободната пресметка на некои родители трошоците за опремување на едно дете за на училиште достигнуваат до 10.000 денари, вклучувајќи нови обувки, панталони, есенска јакна. Се разбира, овој трошок може да биде или помал или поголем, во зависност од желбата и од изборот на родители, но и на децата, дали

ќе изберат поевтина или поскапа варијанта на опремата за училиште и на гардеробата.

Откако е почнат владиниот проект за поделба на бесплатни учебници, трошоците за опремување на еден ученик се повеќе од преполовени. Да требаше и учебници да купуваме, не знам како ќе го протуркаме почетокот на учебната година. Забележувам разлика и во цените на училишниот прибор. Ама и ние не сме веќе наивни. Ќе прошетаме, споредиме цени и ќе го купиме најевтиното. Мора така, посебно за семејствата што имаат повеќе деца во училиште – вели Лена Ангеловска, мајка на два ученика.

Според неа, парите што порано одеа за учебници, а изнесувале стотина евра, сега ги користи за купување разни блокови, колажи, моливи, пенкала, гуми, острилки, линијари, чантички за прибор, боички. На овој список се додава пристоен ранец, за кој треба да се плати околу 1.000 денари.

Има ранци и за 500 денари, но тие не се анатомски, што значи дека може да му се искриви рбетот на детето, а плус тоа ќе се искинат за два месеца и пак ќе треба да купувам. Вака подобро ќе дадам 1.000 денари или повеќе за ранец, барем знам дека ќе го носи една година – додава Ангеловска.

Доброинформираните родители, кои имаат искуство во шетање, споредување цени и купување, велат дека има разлика во цените.

Во некои книжарници цените се повисоки, во некои пониски. Добро е што и во маркетите може да се најде прибор за училиште, па има избор, а може да се заштеди ако се прошета добро – вели Панче Стефановски, родител на деца, кои освен што добиваат бесплатни учебници, добиваат и покривање на патни трошоци до училиштето, со оглед на тоа дека живеат во рурална средина, каде што училиштето е подалеку од 2,5 километра.

Откако учениците ќе се опремат со учебници и со прибор, ранци, останува трошокот за облека, кој е и најголем, па најмногу ги загрижува родителите,

бидејќи доаѓаат студени денови, па треба да се купат панталони, блузи со долги ракави, јакни, чевли или патики.

Новата гардероба чини многу, а треба да се купи сè ново бидејќи облеката од лани е мала. Попусти нема, а и децата избираат, ова сакам, ова не сакам, па мислам дека најмалку сто евра ќе потрошам само на облека – вели една мајка.

Со оглед на тоа дека ресорното министерство ги покрива трошоците за учебници, од таму појаснуваат колку е септември олеснет во однос на почетокот на училишната година од пред неколку години.

Министерството за образование и за наука веќе шест години по ред го спроведува концептот на бесплатно образование, односно бесплатни учебници за сите ученици во основно и во средно образование, за што досега се вложени 35 милиони евра или годишно околу шест милиони евра. И тој концепт ќе продолжи да се спроведува и понатаму, како бенефиција за околу 200.000 родители на 280.000 ученици, кои за разлика од некои други времиња, мораа да плаќаат за секој учебник по 300, 400, 500 денари и повеќе (односно од 100 до 150 евра за комплет учебници), сега тоа е обврска на државата и исто како и обезбедувањето бесплатен превоз за учениците што посетуваат училишта што се оддалечени повеќе од 2,5 километри од нивните домови. Бесплатниот превоз го организира локалната самоуправа, за што министерството редовно им префрла средства преку дотации. Учебниците од прво до трето одделение се заменуваат со нови секоја

година, бидејќи се работи за таканаречени „работни учебници“ во кои децата пишуваат, цртаат и слично.

Учениците од четврто одделение, па нагоре, имаат обврска на крајот од учебната година да ги вратат учебниците, кои бесплатно ги користеле – појаснуваат од МОН.

Според МОН, особено важно за учениците од основните и од средните училишта е дека од септември ќе биде извршена целосна замена на учебниците по речиси сите предмети. -Значи, не само што ќе бидат заменети тие учебници што се пријавени како најоштетени и употребата им е практично невозможна, туку на целиот тираж по соодветниот предмет. Практично, Министерството за образование и наука ќе изврши печатење на нови учебници од прво до деветто одделение во основно образование и од прва до четврта година во средно образование за кои ги има авторските права, а ќе го набави и потребниот тираж на адаптираните учебници од странство за предметите математика и природни науки, како и работните тетратки за кои не ги поседува авторските права. Во тој дел, исклучок се учебниците по математика и по природни науки во седмо, осмо и во деветто одделение, кои во согласност со акцискиот план за воведување образовниот систем според „Кембриџ“ ќе бидат воведени во септември 2016 година-додаваат од МОН. За оваа намена, според пресметките, годинава ќе бидат инвестираат околу седум милиони евра во овој проект.

Како друг трошок што одвреме-навреме го празни џебот на родителите се и екскурзиите. Според правилникот за екскурзии, учениците може да одат на екскурзии и излетите може да се организираат најмногу двапати годишно и во траење од еден до три дена. Но, за тоа треба согласност од најмалку 30 проценти од родителите за нивните деца да одат на излет. Наставата во природа за учениците од четврто одделение трае од три до седум дена, а за да одат учениците, потребно е согласност од половина од родителите на децата во одделението. Излетите и екскурзиите ги плаќаат родителите. ■

ОДГЛЕДУВАЊЕ ЛЕН

КУЛТУРА ШТО СЕ КОРИСТИ
И ВО ТЕКСТИЛНАТА И ВО
МАСЛОДАЈНАТА ИНДУСТРИЈА

Во денешно време ленот доживува ренесанса, така што неговото вклучување во системот на организирано земјоделско производство, од една страна, доведува до обезбедување сировини за текстилната, односно маслодајната индустрија, а од друга страна, добивање сировина за нови производи, пред сè, домашни ракотворби, кои, главно, имаат туристичка ориентираност

Пишува | Александрија Сивковска

Ленот (*Linum usitatissimum*) е ценета индустриска култура, која припаѓа во фамилијата *Linaceae*. Се одгледува за добивање влакно и за добивање масло. Во зависност од целта на производството, постојат одделни видови, односно сорти, со можност секоја од нив, со поголем или помал успех во одредени случаи, да се одгледува комбинирано (истовремено за влакно и за семе). Според тоа, се разликуваат три типа: - **влакнодаен**

лен (*elongata*), **маслодаен лен** (*brevimulticaulia*) и **преоден** (двонаменски) лен (*intermedia*) – ги има карактеристиките и од маслодајниот и од влакнодајниот лен.

Не може со сигурност да се тврди од каде потекнува ленот. Денеска ленот е распространет речиси во сите земји во светот. Главните реони за одгледување на маслодајниот лен се наоѓаат во Аргентина, Северна Америка, Индија, во јужните

делови на Русија (до Кавказ) и во земјите околу Средоземно Море. Влакнодајниот лен најмногу е застапен во северните делови на Русија, прибалтичките републики, Холандија,

Белгија и во северна Франција. Оваа култура бара структурни почви со добар водно-воздушен режим како што се песочно-иловестите, лесните, хумусните или иловесто-песокливите почви, кои се пропустливи и со слабо кисела до неутрална реакција. Не му одговараат почви со голема природна плодност, богати со вар, суви, песочливи, тешки глинести, на кои подолго стои површинска вода или има високи подземни води.

Ленот не поднесува одгледување во монокултура поради еднострано искористување на хранливите елементи, опасност од појава на плевел, болести и штетници, концентрација на токсини во почвата. На иста површина треба да дојде по пет до седум години. Најдобри преткултури се жито, кое овозможува навремена и темелна подготовка на почвата. Добра преткултура може да биде и пченката, под услов да се заора до почетокот на ноември. Ленот како преткултура рано се прибира и не ја исцрпува почвата. По него може да се одгледуваат пченица, 'рж, јачмен, компир или шеќерна репка.

Оптималниот период за сеидба е меѓу 15 март и 15 април. Меѓутоа, во средината на март сè уште е присутна опасноста од ниска температура, а особено од обилни врнежи. Засаен во средината на април многу брзо ги поминува вегетативните фази на развој и, по правило, растенијата остануваат ниски, со мала содржина на влакно. Затоа е најдобро да се

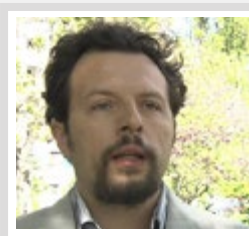

сее при крајот на март и почетокот на април.

Најзастапениот, влакнодаен лен се собира кога растенијата ќе добијат зеленожолта боја. Прибирањето е со корнење, заедно со коренот. За таа намена постојат специјално конструирани земјоделски машини. На помали површини се бере рачно, без никаков физички напор. Должината на вегетацијата е од 110 до 120 дена. За одвојување на влакното од дрвенестиот дел е потребно водна средина (специјални базени или реки) каде што ќе се изврши натопување на стеблата. Денес, за потребите на индустриското производство, се конструирани специјални турбини во кои се одвива процесот на одвојување на влакното од стеблото и чешлање на заостанатите делови од стеблото и кратките влакна од долгото влакно. ■

Рекоа, не порекоа

**ЦВЕТИН
ЧИЛИМАНОВ**

Разумен компромис: Да се дадат плус 17 пратеници на партијата што ќе победи на анкетите на „Рејтинг“!

Идеален предлог за компромис. Како анекс на предлогот може само да се додаде анкетата да се спроведе во седиштето на СДСМ.

**ЗИГМАР
ГАБРИЕЛ**

Сметам дека ова е огромен срам што овде мнозинството земји-членки велат дека ова не се однесува на нас. Сметам дека е бламажа што

ОН се активни на грчки остров, кој припаѓа на Европа - тие затоа постојат, или во Македонија; за да им помогнат на земји како Либан или Јордан, а Европа е во длабок сон и не може да излезе од состојбата на летен одмор.

Вицеканцеларот на Германија јавно го призна срамот на ЕУ и силно ја критикуваше за кризата со бегалците. Во исто време Соросовите стручњаци за да не си ги налутат донаторите не смеат да гукнат против Европа. Доволно јасно каква демократија ни нудат борците за слобода.

**КАТИЦА
КУЛАВКОВА**

Земјите-членки на ЕУ подигаат сидови пред азилантите, поставуваат специјални сателити за контрола на границите, засилуваат без-

бедносни мерки, не избираат средства за да го спречат овој бран (стимулиран не само од човечката несреќа), значи немаат намера да ги примат азилантите. Која им е тогаш намерата, не е тешко да се претпостави. Демографски инженеринг, создавање хаос за да се направи нов „Ред“ во согласност со нивните геостратежиски интереси (територија, човечки ресурси, енергенти, вода за пиење, културно и природно богатство), нова „балканизација“, редизајнирање на државите...

Интенцијата на Брисел е јасна како ден. Еднакво лицемерна колку и нејзините меѓумски покровители како во Европа, така и во Македонија.

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

МИСИЈА „КРЕМ-БАНАНА“

Фросина Ременски

Рогена:
22.2.1977 година,
Крива Паланка
Образование:
Филозофски факултет,
доктор на науки
Професија:
професорка, политичарка

Привремените решенија и формираниот кризен штаб од страна на Владата на РМ не се доволни за да може РМ соодветно да одговори на овој предизвик. Изложувањето на припадниците на армијата, на полицијата и на емигрантите на ризици од меѓусебни судири при спроведување на мерките на штабот, ги става во опасност од пречекорување на нивните овластувања и третманот на оваа ранлива и меѓународно-правно заштитена категорија лица – рече и остана жива... Ај што остана жива, туку и се закити со титула – личност на неделата.

Образована, но не и речита. Можеби начитана но не и практичарка... Фросина Ременски, потпретседателката на Централниот одбор на СДСМ се обиде да ја искористи состојбата со емигрантите во Гевгелија за свои политички поени, како и за поени на политичката партија на која ѝ припаѓа... Но попатетно ќе беше место да

каже дека спроведувањето на мерките на штабот штети на угледот на државата да каже дека нејзиното појавување пред екраните штети на нејзиниот углед и на угледот на нејзината партија.

Веројатно кога се гледа себеси како дава изјава од стилот сакам кажам не знам речам (ако воопшто собра- ла сили да се види) си вели „зени земјо, голтни ме“... Секако, не е исклучена ниту можноста да е горда на себе за својот „интелектуален“ говор, поткрепен со некаква теорија за која читала. Иако нејзината теорија во рамките на можностите се спроведува на терен, токму од тие што таа ги повика да бидат сериозни, таа најсериозно застапа и се обиде да се направи паметна...

И згора на сè, паметната професорка се покажа дека е и Мајка Тереза, делејќи им крем-банани на децата... Ах, колку само трогателно и емотивно изгледаше... И додека Ременски и нејзините сопартиски даваа крем-банани, полицијата ги „тепаше“ емигрантите со шишиња вода, ги малтретираше префрлајќи ги, пренесувајќи ги децата, придржувајќи ги слабите. И никој не е хуман во државата колку што е опозици-

ЛИЧНОСТ НА НЕДЕЛАТА

РЕЧЕ И:

- Денеска, имав блиска средба и заемно фотографирање со претставници на „тајната“ полиција, кои во невешто „статично и мобилно јапонско следење“ тајно го набљудуваат седиштето на СДСМ. Ме фотографираа и ги фотографирав.
- По завршувањето на мандатот на премиерот, не би требало да му следи обезбедување бидејќи нема таква практика во ниту една земја во Европа.

јата, фина, мила, културна, максимално толерантна... Никој како нив. Да не се тие тешко нас... тешко на целата држава и на секој што влегува во неа.

И откако подели крем-банани, Ременски си зеде за право да каже дека смета дека овие настани не смеат и не треба да бидат тема за политички поени. Па по

ѓаволите жено, што правеше ти?! Што беше тоа ако не беше обид за собирање политички поени?! Ма дај, Социјалдемократскиот сојуз е искрен во намерата и во укажувањето на проблемот со емигрантите, а полицијата, војската, владата што формирала кризен штаб е несериозна... Нема што да работи полицијата, па отишла да тепа невини луѓе на граница. Ај, поминете во Гевгелија и прашајте ги гевгеличани како им е ним... Па потоа соберете ги најранливите и вдомете ги. Хуманоста, впрочем, не познава граници, нели. Така ќе ја покажете подготвеноста на СДСМ да ги стави на располагање сите свои капацитети, човечки, за да им помогне на надлежните во реализирање на мерките за грижа на оваа, како што велите, ранлива категорија граѓани. ■ (Р.Р.)

РЕКОА И:

- За сите тие што ги сожалуваат „кутрите“ емигранти и дрско ја осудуваат акцијата на војската и на полицијата – дојдете во Гевгелија за да видите како дрско и агресивно се однесуваат бегалците. Како уништуваат сè пред себе и како крадат. Како сè претворија во депонија. Влегуваат на приватен имот, во дворови, влезови на згради и ако ги замолиш да излезат одговараат со агресија. Се тепаат меѓу себе. Најголем дел се мажи на возраст од 20 до 40 години. Ако реши толпата да демолира нема да нè спаси ни св. Петар. Ќе биде Сирија и тука. Да, навистина, има 3.000 на граница и се очекуваат уште. Како мал град, Гевгелија не може да се носи со толкав бран бегалци. Не дај боже и вам да ви дојдат во двор, па да ве видам што ќе правите. Преку глава ми е од жалење на бегалците, да ги сожалувате еднаш сонародниците свои, хм?! (Борче Стаменов)

Рекоа, не порекоа

**РАМАДАН
РАМАДАНИ**

Нема поголем демант за сите конспирации и стравови дека од нешто однадвор ќе ни дојде таксиратот од веста дека полицеацот во Гевгелија се самоповредил на палма! Ни емигранти, ни ЦИА, ни ИСИС ни Сорос ни бутур, и таксиратот на оваа влада е од нејзино сопствено лудило! Но, ете тоа стана. Неука и невешта влада ти приредува светски срам и бламажа.

Таксиратот на Рамадани и на неговите пријатели од опозицијата е во нивната лицемерност, која многу просирно ја промовираат. Среќата на другите е во тоа што одамна никој не им верува.

**БОРЈАН
ЈОВАНОВСКИ**

Да сум „дете бегалец од Егејска Македонија“ некако непријатно ќе ми беше да сум пасивен во однос на бегалската криза. Што знам?

Знае ли Борјан дали ѝ е непријатно на меѓународната заедница што не мрда со прст? Знае дека не ѝ е, ама побитно е да си ги одработи десетиците илјади евра што годишно ги добива за да ја напаѓа сопствената држава.

**БРАНКО
ГЕРОСКИ**

Ме изнасмеа предлогот на човекот со глупави маички, со смешни патичиња и со намокренни ногавици, сега во функција на премиер во заминување, да се вовел мнозински изборен модел, ама победничката партија да добиела 17 пратенички места гратис за да можела да владее „стабилно“ и „без уцени“.

Геро се скинал од смеење кога чул дека треба да се победи на избори за да се добие власт.

ДАЛИ ДЕВАЛВАЦИЈАТА НА КИНА Е МИРОВНА ПОНУДА ПОГРЕШНО РАЗБРАНА ОД СВЕТОТ?

Сознанијата укажуваат дека Кина сега ќе го води падот во неконтролиран циклус од „конкурентска девалвација“, каде што големите економии ќе се борат за удел во извозот, ќе се соочат со дефлациски притисоци и ќе поставуваат трговски пречки

Најголемата интервенција на кинескиот валутен пазар за повеќе од две децении ги потресе меѓународните финансиски пазари.

Ненадејната одлука на кинеската централна банка да го намали курсот на јуанот спрема американскиот долар ги шокираше глобалните пазари на капитал. Девалвацијата на јуанот за три проценти во текот на 11 и на 12 август беше најголемиот потег од 1994 година.

Интервенцијата се смета како почеток на нова рунда од глобалната војна на валути.

Со намалување на економскиот пораст, разнишаната берза и извозот пред колапс во јули, се чини дека девалвацијата беше совршено темпирана за да ѝ зададе удар на втората по големина економија во светот.

Но, другиот дел од светот тоа го гледа со страв. Сознанијата укажуваат дека Кина сега ќе го води падот во неконтролиран циклус од „конкурентска девалвација“, каде што големите економии ќе се борат за удел во извозот, ќе се соочат со дефлациски притисоци и ќе поставуваат трговски пречки.

ВРАЌАЊЕ ВО 1930 ГОДИНА?

Идејата за протекционистички трговски војни е многу важна за јавната свест.

На Запад, Вашингтон се потсмева со мотивите на навидум меркантилистичкиот Пекинг.

Во 2012 година, претседателскиот кандидат на Републиканската партија, Мит Ромни, вети дека штом ќе дојде на работа, ќе ја прогласи Кина за манипулатор со валути.

По потегот на кинеската централна банка, цел хор гласови во САД скокнаа за прогласување почеток на нова рунда во војната на валути.

Сегашниот претседателскиот кандидат на Републиканската партија Доналд Трамп нагласи: „Тие нè уништуваат. Тие ги девалвираат своите валути сè додека не ја постигнат вредноста што ја посакуваат. Драстично го намалуваат јуанот, а тоа ќе биде катастрофално за нас“.

Шефовите на индустриите ги повикаа своите влади да ги заштитат од потегот на Пекинг и да земат удел во светскиот извоз. Најголемото трговско тело на Индија стравува дека неговите извозници ќе станат „колateralна штета“ во глобалната трка кон дното.

Но, покрај гамбитот на Кина, се чини дека девалвација е едвај достојна на својот назив.

- Девалвацијата на Кина е ситна риба - вели Бенџамин Коен, професор по меѓународна политичка економија на Универзитетот во Калифорнија.

- Јасно е дека претераните наслови за намалувањето на кинескиот јуан беа погрешни. Ако Кина, навистина, сакаше да земе поголем дел од светскиот извоз, тешко е да се замисли дека нејзините креатори на политиката би се согласиле со такво скромно приспособување - вели Коен.

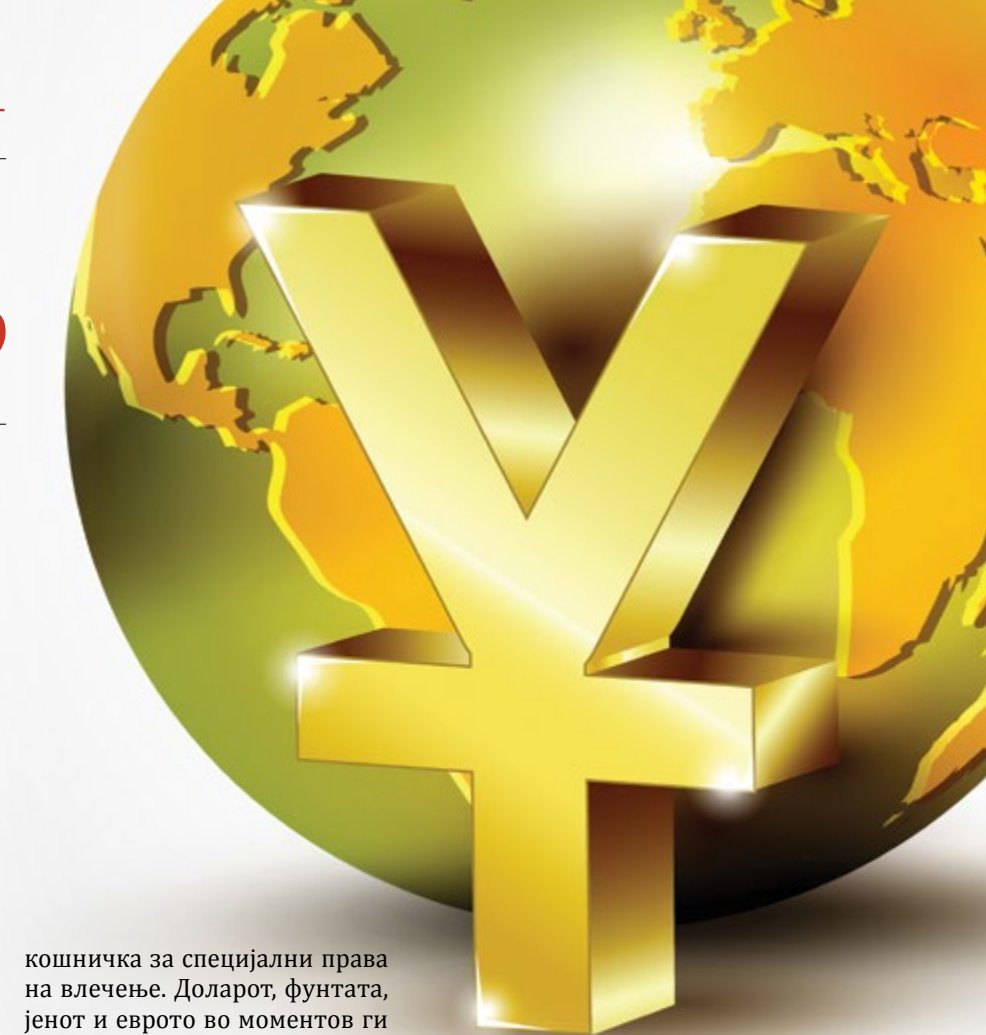
Во трговски мерки, кинескиот јуан се има засилено за 50 проценти од 2004 година. Едно слабеење и не го погодува многу. Воздржаноста на Пекинг да дозволи намалување на јуанот веднаш беше очигледна. Властите беа принудени да ја купат валутата и да го сопрат намалувањето неколку часа откако премина во новиот режим на девизниот пазар.

Во 30-тите години на минатиот век, пак, развиените светски економии беа подложени на просечни девалвации од 10 проценти, напуштајќи го веќе непостојниот златен стандард.

Многу причини се набројуваат за вистинските мотивации на Кина. Многумина укажуваат на тоа дека Кинеската централна банка игра лажна игра за полека да конструира поконкурентен јуан.

Но, најверојатниот мотив е и наједноставен.

Кина одамна бара официјален статус на резервна валута, кој го доделува Меѓународниот монетарен фонд преку својата валутна

кошничка за специјални права на влечење. Доларот, фунтата, јенот и еврото во моментот ги сочинуваат специјалните права на влечење.

Либерализација на кинескиот јуан, за да може да се движи кон попазарна утврдена вредност, одамна е предуслов за нејзино вклучување во кошничката. Со менувањето од курсот на локалната валута, Пекинг ги презеде првите чекори за да стане официјална глобална резерва.

- Долгорочното размислување ѝ донесе на Кина некои краткорочни проблеми - вели Џошуа Мекалум, шеф на одделот за фиксен приход во Обединетата банка на Швајцарија.

- Ова повеќе личи на понуда за валутно помирување отколку валутна војна - вели тој.

- Ако Кина сакаше да добие конкурентна предност во однос на тоа каде се наоѓа сега, ќе ја оставеше валутата да флукуира и ќе дозволеше да се намали за 10 проценти или повеќе. Но, дури и ако Кина го направеше тоа, никој економист не би го нарекол тоа валутна војна ако пазарот ја определува цената - додава тој.

Одмаздничките напори од страна на соседните економии, исто така, треба внимателно да се разгледаат, велат аналитичарите.

Централната банка на Виетнам беше меѓу првите што ја ослабна својата валута, донгот, за еден процент, и што го прошири распонот спрема доларот. Но, интервенцијата повеќе останува исклучок отколку правило во Источна Азија.

Централната банка на филијалата Ханој се движи кон поголема флексибилност на девизниот курс. Покрај чувствителноста на виетнамскиот извозот во Кина, валутата падна за многу помалку во однос на валутите на соседните економии.

НЕЕКСПЛОДИРАНА НАПРАВА?

Предизвикувачите на валутна војна, исто така, забележуваат дека послабот девизен курс сега е многу помалку ефективен во обезбедување конкурентно засилување за извозниците отколку што беше случај со меѓувоениот период.

Една сеопфатна студија за 46 економии од страна на Светската банка покажа дека во екот на финансиската криза, епизодите на големи депресијации имале мало влијание врз извозот.

Преносот од понизок девизен курс и поевтини производи стана нејасен поради крајното производство, кое се потпира на глобални снабдувачки синџири. Бидејќи поголемиот дел од стоката веќе не се произведува само во една економија, влијанието на девалвациите се намали. Кина не е исклучок бидејќи сака да се сврти кон повисоко крајно производството, станувајќи зависна од преплавување на светот со евтино кинеско производство.

Не постои подобра поучна приказна за неексплодираната направа на депресијацијата на вредноста на валутата од најблискиот економски ривал на Пекинг, Јапонија. Реалниот ефективен девизен курс на јенот падна на најниско ниво во последните 40 години поради масивното квантитативно олеснување што го спроведе премиерот Шинзо Абe. До денес, тоа не успеа да го заживее богатството на третата по големина економија во светот.

Властите се внимателни за грабливиот гамбит да се намали вредноста на јуанот да не ги осакати кинеските компании, кои се натоварени со долгови деноминирани во долари. Исто така, ќе привлече големи меѓународни критики, попречувајќи ги напорите на режимот да им конкурира на САД како глобална „мека сила“.

Сепак, дури и ако светот не влезе во жестока валутна војна, самозадоволство не треба да ги одврати творците на политиката од научување на најголемата лекција од 30-тите години од минатиот век - потребата од координирана акција за заживување на глобалниот пораст.

- Најдоброто нешто сега ќе биде ако креаторите на политиката се обидат да седнат заедно на маса и да решат што понатаму - Вели Мајкл Евери, шеф за истражување на пазарот во Рабобанк во Хонгконг.

- Независно од тоа, секоја земја води грижа за својата слаба економија, но не успеваат сите да спроведат структурни реформи - вели тој.

Депресивната домашна побарувачка и ослабнатата светска трговија се перфектни услови за да се одржува нулата сума на конкурентна девалвација. Тешко дека Кина ќе го означи почетокот на валутната војна. ■

Извор: „Телеграф“, „Инвестопедија“
Превод: Ана Цветаноска

ДАЛИ СМЕ ВО ВАЛУТНА ВОЈНА?

Валутната војна е, исто така, позната и како „конкурентска девалвација“. Во сегашната ера на флукуирачки девизен курс, каде што валутните вредности се утврдуваат со пазарните сили, депресијацијата на вредноста на валутата, обично, се изработува од страна на централната банка на нацијата преку економска политика што може да ја намали вредноста на валутата, како што се намалување на каматните стапки или „квантитативно олеснување“. Тоа воведува поголема комплексност на валутните војни од пред неколку децении, кога фиксниот девизен курс бил поприствен и една нација можеше да ја девалвира својата валута со намалување на девизниот курс за кој била врзана валутата.

Валутната војна не е термин за кој се зборува отпуштено во светот на економијата и на централното банкарство и токму затоа поранешниот бразилски министер за финансии Гвидо Мантега предизвика лавина реакции во септември 2010 година, кога предупреди за почнувањето меѓународна валутна војна. Но, со повеќе од 20 земји што ги намалиле каматните стапки или спровеле мерки за ублажување на монетарната политика од јануари до април 2015 година, прашањето од една милијарда долари е дали веќе сме среде валутна војна?

НЕОТКРИЕНА УБАВИНА ВО БЛИЗИНА НА СЕЛОТО ТРПЕЈЦА, ПОЗНАТО КАКО МАКЕДОНСКОТО СЕН ТРОПЕ

ЦРКВАТА „СВ. БОГОРОДИЦА“ ВО ЗАУМ Е ПОСЛЕДНО КРАЈЕЗЕРСКО УТОЧИШТЕ

Меѓу народот познат како „Св. Заум“, местото е вистински дар од природата за кого се прераскажани многубројни легенди и приказни, почнувајќи од градбата на црквата, кованицата „заум“, охридскиот бермудски триаголник, приказните на Марко Цепенков, па сè до стрмецот и чудните ветришта кои што се спојуваат во Заумскиот Залив од двете страни на езерото

Пишува | Невена Појовска

На дваесеттина километри од Охрид, во непосредна близина на селото Трпејца, познато како македонското Сен Тропе, се наоѓа местото Заум. За ова место се познати многу легенди, неодамна беше актуелна легендата за охридскиот

бермудски триаголник, каде што една од точките беше токму Заум.

Карактеристично за ова место е што до оваа убавина нема пат по копно, туку до него се стигнува само по вода. Црквата е изградена во 1361 година, изоби-

лува со мистичност, вредност и уникатност. Токму поради тоа се исплетени голем број легенди за ова место. Една од нив е легендата за една девојка од Охрид, која сакала да го преплива езерото, но времето било непогодно и нејзината мајка се противела на тоа, не сакала својата ќерка да ја пушти во езерото на такво невреме. Но ќерката била упорна во својата желба и тргнала. И, навистина, имало невреме, а животот на девојката бил во опасност. Мајката се молела цело време за својата ќерка да остане жива и во своите молитви ветувала дека доколку нејзината ќерка остане жива ќе изгради црква. За среќа, езерото ја исфрлило девојката жива на брегот,

токму на местото каде што е денес Заум. Тука мајката изградила црква, која до ден денес постои, автентична. А името Заум е кованица од за ум, што би рекле старите за ука, во секавање на девојката што не ја послушала својата мајка.

Ова парче дивина на благите езерски води на охридскиот во-

ден бисер е едно од последните крајезерски уточишта каде што владее ненарушена тишина, која, за жал, е одамна заборавена на другите плажи. Местото веќе со децении ѝ пркоси на забрзаната урбанизација на источното крајбрежје, место што за многумина претставува вистински рај крај езерото.

Меѓу народот познат како „Св. Заум“, местото е вистински дар од природата за кое се прераскажани многубројни легенди и приказни, почнувајќи од градбата на црквата, кованицата „заум“, охридскиот бермудски триаголник, приказните на Марко Цепенков, па сè до стрмецот и до чудните ветришта кои што се спојуваат во Заумскиот Залив од двете страни на езерото.

Според зачуваниот натпис, црквата е подигната и насликана во 1361 година од Гргур за време на деволскиот епископ Григорие, а најновите истражувања покажуваат дека по-

Меѓу народот познат како „Св. Заум“, местото е вистински дар од природата за кое се прераскажани многубројни легенди и приказни

текнува од тринаесетти век. Градена е во форма на впишан крст со централна купола што се потпира на четири столба и со осмостран тамбур. Сидана е од бигор, камен и тула. Во почетокот, црквата имала и припрата, која била засводена со полукружни сводови.

Тоа што привлекува внимание кај посетителите е претставата на света Ана Млекопитателница, како ја дои малата Богородица.

Иако пристапот до манастирот е само преку езерото, сепак е многу посетен, особено во летниот период. Во поново време е обно-

вена традицијата да се богослужи во овој манастир на 4 јули и на 21 септември, кога е многу посетен од страна на жителите на селата Пештани и Трпејца, како и од Охрид. Старешина на манастирот е свештеник Атанас Казандиски, парох пештански.

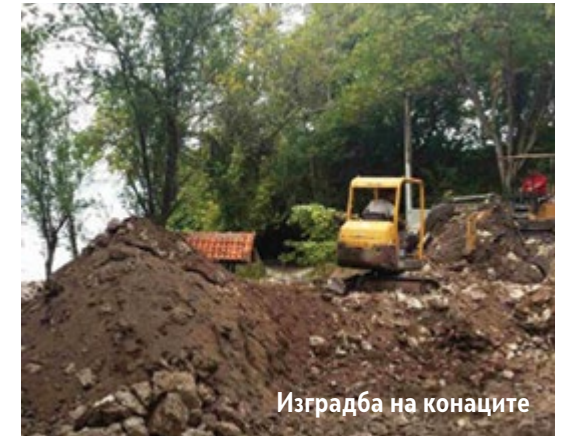
Просторот сега е збогатен со новиот манастирски конак, кој неодамна беше изграден. Постарите се секаваат дека и порано постоел таков објект и поради тоа пред неколку години Заводот изработи идеен проект за негова реконструкција. Бил изработен и елаборат за ревитализација на манастирскиот комплекс.

Ленче Мојсоска, историчарка на уметност и магистер по конзервација на сидно сликарство од Завод и музеј во Охрид, вели дека црквата изобилува со богат фрескоживопис и дека конзерваторските зафати на црквата „Света Богородица“ имаат големо значење поради механичките оштетувања, присутната

влага, како и руинирањето на црквата низ вековите.

Мојсоска, како особено интересен го посочува моментот на ретките претстави на фрески што ги има црквата „Света Богородица“.

Изградба на конаците

Просторот сега е збогатен со новиот манастирски конак, кој неодамна беше изграден. Постарите се секаваат дека и порано постоел таков објект и поради тоа пред неколку години Заводот изработи идеен проект за негова реконструкција

Но, ова место не би опстојало какво што е, без неговите жители. Кога ќе стапнете во Заум ве дочекуваат со топло добредојде, чашка ракија, мезе и по некоја приказна... Освен охридските фамилии што повремено по воден пат доаѓаат, престојуваат, заминуваат и го одржуваат локалитетот Заум во живот, тука се и галебите, кормораните, патките, водните змии, лисиците, куните...

Во непосредна близина на „Заум“ се наоѓа и извор што доаѓа од длабочините на Галичица, од каде што потекнува ретко бистра и чиста вода. Заум е место што длабоко се врежува во секавањето на сите тие што го посетиле, а многумина со нетрпение ќе чекаат на топлите денови, за повторно и повторно да се навратат на рајот покрај езерото. ■

ДЕЦАТА НЕ СМЕАТ ДА ЗАСПИВААТ СО ЦУЦЛАТА СО ШИШЕ ПОЛНО СОК

Циркуларниот кариес може да се отстрани ако навремено се посети стоматолог. Устата и забите претставуваат порта за бројни заболувања на организмот, вели стоматологот д-р Ирена Димитровска

Пишува | Александра М. Бундалевска
Фото | Александар Ивановски

З а да се заштитат децата од проблеми со забите, потребна е правилна здрава исхрана, внесување повеќе овошје, зеленчук, млеко и млечни производи, а намалено внесување шеќери, слатки и засладени сокови, особено навечер. Потребно е создавање навики за редовна хигиена, миене на забите, наутро и навечер пред легнување, вели во интервју за „Република“ д-р Ирена Димитровска, стоматолог.

■ **Првото запче е радост на секое семејство, кои се првите симптоми на никнување на забите? На која возраст всушност почнуваат да никнуваат забите?**

ДИМИТРОВСКА: Периодот на доенче и периодот на претшколско дете, од 6 месеци до 2,5 години, се карактеризира со никнување на забите, од првиот млечен заб, па до оформување на комплетна млечна дентиција. Во природата не постои точна временска одредница кога некои работи се случуваат, туку временски период. Централните инцизиви „единици“ никнуваат во периодот меѓу 4 и 10 месеци, латералните инцизиви „двојки“ меѓу 6 и 12 месеци, канините „тројки“ меѓу 15 и 22 месеци, први молари „четворки“ меѓу 11 и 18 месеци и вторите молари „петки“ меѓу 19 и 30 месеци. Најчесто прво никнуваат долните, па горните централни инцизиви,

па долните па горните латерални инцизиви. По пауза од 2-3 месеци никнуваат долните па горните први молари, па следуваат долните па горните канини. Последни никнуваат вторите молари, долните, па горните. Никнувањето на млечните заби кај родителите предизвикува среќа, но бебињата најчесто го преплакуваат тој период. Се јавува зголемена лачење на пљунка т.е. „лигавене“, вознемиреност и други промени на расположението, осип околу устата, може да се јави покачена температура и дијареа. Зголеменото лачење пљунка може да доведе до осип околу усните и тоа може да биде погодно место за инфекции. Се препорачува нанесување на неутрални креми и масла.

Осетливоста на слузницата на местото на никнување на запчето бебето ја покажува со допирање на местото и со грицкање на сè што ќе му дојде под рака. За неутрализација на болката се препорачуваат различни играчки за грицкање или едноставна масажа. Различните гелови за никнување на забите во основа се локални анестетици и не треба да се претерува со нив, а и нивното дејство е краткотрајно. Заради краткотрајното дејство на локалните гелови, тие се препорачуваат во случаи кога детето има поголема болка, при што може да биде нарушен апетитот. Затоа, во овој случај се препорачуваат пет минути пред оброкот, за да може детето да се опушти, да се релаксира и помирно да го земе својот оброк.

■ **Во која возраст завршува растењето на млечните заби и од која до која возраст се менуваат млечните заби во трајни заби?**

ДИМИТРОВСКА: Млечната дентиција се формира со никнувањето на вториот млечен молар, некаде до триесеттиот месец на детето. Првите трајни заби се појавуваат околу шестата година и тоа се или долните централни инцизиви, или првите трајни молари, односно „шестки“. Потоа се појавуваат горните инцизиви, па во осмата година премоларите. Вториот траен молар и канините никнуваат последни, меѓу 11 и 13 година. „Умниците“, односно третите молари се јавуваат последни, по 16 година, но често и недостигаат или остануваат „заробени“ во вилицата, состојба наречена импакција.

■ **Која е разликата меѓу млечните и трајните заби?**

ДИМИТРОВСКА: Разликата меѓу млечните и трајните заби пред сè е во време на нивното никнување, во големината, обликот, бојата и во дебелината на забните ткива. Млечните заби почнуваат со никнување во текот на првата година

и до две и пол години детето ги има сите млечни заби. Трајните заби почнуваат да никнуваат во шестата година и со никнувањето на умниците, околу 18 години, се формира трајната дентиција. По правило, млечните заби се помали од трајните, со помала коронка, а бојата им е побела од таа на трајните заби. Дебелината на глејта и дентинот кај млечните заби е значително помала отколку кај трајните. Корените на млечните заби во однос на коронката се значително подолги отколку кај трајните заби. Млечните заби побрзо се трошат - абрадираат. Накратко, формата и големината на млечните заби одговара сразмерно на големината на детето, согласно со неговата возраст.

■ **Што можат да сторат родителите за да не го боли детето непцето при растењето на забите?**

ДИМИТРОВСКА: Она што родителите можат да го направат во периодот на никнување на млечните заби е блага масажа на непцето, да купат цврсти грицкалки со кои детето ќе го трие непцето, ако се појави алергија, да го мачкаат со неутрални креми, како на пример, „павловиќева маст“. За смирување на болката на непцето се препорачува употреба на гелови, на пример „дентинокс“, кои се на база на анестетици. Нивното дејство

е краткотрајно, па се препорачува да не се претерува со нивната употреба.

■ **Кога првпат треба да се посети стоматолог и колку чести треба да бидат тие посети?**

ДИМИТРОВСКА: Првата посета на стоматолог се препорачува кога ќе никнат млечните заби на детето и кога сè уште не се потребни никакви стоматолошки интервенции, затоа што тогаш посета на стоматолог детето ќе ја доживе како позитивно искуство, што е особено важно за да се избегне подоцнежниот страв од стоматолог. Препорачуваме контролите да се прават на секои шест месеци, освен ако стоматологот не утврди поинаку.

■ **Што им предлагате на родителите за да ги заштитат децата од проблеми со забите?**

ДИМИТРОВСКА: За да ги заштитат децата од проблеми со забите потребна е прво правилна здрава исхрана, внесување повеќе овошје, зеленчук, млеко и млечни производи, а намалено внесување шеќери, слатки и на засладени сокови, особено навечер. Потребно е создавање навики за редовна хигиена, миене на забите, наутро и навечер пред легнување, усвојување на правилна техника на четкање на забите и редовна посета на

стоматолог, кој ќе влијае едукативно, превентивно и ќе преземе навремени интервенции, доколку е тоа потребно.

■ **Зошто на некои дечиња млечните заби им се црни и што предложувате за заштита од таквата состојба?**

ДИМИТРОВСКА: Кај некои дечиња забите се црни поради тоа што имаат циркуларен кариес или таканаречен „baby bottle tooth decay“ кој пак се јавува токму поради прекумерно внесување шеќери (најчесто сокови кои ги пијат навечер со шише со цуцла). Превентивата се однесува на правилната исхрана односно избегнување на употребата на сокови, особено навечер пред спиење, да не му се дозволува на детето да заспи навечер со цуцлата во уста со шише сок кој е пребогат со шеќер, како и редовна и правилна хигиена на устата на детето. Циркуларниот кариес може да се отстрани ако навремено се посети стоматолог. Устата и забите претставуваат порта за бројни заболувања на организмот. Оттука, здрави и убави заби, здрава уста и здрава насмевка се предуслов за добро општо здравје, како кај децата така и кај возрасните.

■ **Откога ќе никнат забите, накратко, би можеле да ја објасниме потребата од детска протеза, зошто, кога и каде се применува?**

ДИМИТРОВСКА: Кај најголем дел од децата од школска и претшколска возраст се јавува потреба од ортодонтска протеза. Генетските предиспозиции, лошите навики како цигање цуцла, цигање прст, ќебе, грицкањето нокти, тискање на јазикот, како и неправилните функции - неправилно голтање, како и дишењето на уста се најчестите причини за појава на ортодонтски аномалии кај децата. Најдобро време за почнување со третман е токму периодот на смена на млечна со трајна дентиција (меѓу 6 и 8 години). Ова е и период кога треба да се посети ортодонт кој ќе ја утврди потребата за носење на ортодонтско помагало и ќе даде правилен план за понатамошна ортодонтска терапија. ■

(1941-1942)

ЈУГОСЛОВЕНСКО-ГРЧКИТЕ ПРЕГОВОРИ ЗА СОЗДАВАЊЕ БАЛКАНСКА УНИЈА

Југословенскиот министер за надворешни работи, на 20 ноември 1941 година, во разговорот со Сарџент го изразил своето разочарување од одговорот што го добил од грчката влада во врска со неговиот предлог за балканска федерација. Нинчиќ сметал дека Цудерос одбива да се соочи со целосното спроведување на тоа што би претставувала балканската федерација, доколку би била, навистина, ефикасна

Пишува | м-р Александар Манојловски

ПРОДОЛЖУВА ОД ПРЕТХОДНИОТ БРОЈ...

Според Нинчиќ, Цудерос, едноставно, размислувал за сојузи од пред војната, во кои секоја држава би го сочувала целосниот суверенитет. „Всушност, доколку Цудерос го добие тоа што го сака, му рекол Нинчиќ на Сарџент, ние само ќе видиме повторување на балканската антанта, која беше тестирана пред војната и се докажа дека е комплетно бескорисна“. Спротивно на ваквите ставови на грчкиот премиер, Нинчиќ се залагал за федерална држава со една царинска унија, заедничка армија и заедничка надворешна политика. Сарџент го уверувал југословенскиот министер дека, британската влада е „екстремно“ заинтересирана за федералната идеја и дека со големо внимание ќе го проучи југословенскиот нацрт-план, како и грчкиот нацрт-контраплан. Исто така, Сарџент го замолил својот соговорник да не се обесхрабрува ако напредокот во преговорите не се одвива со посакуваното темпо, „бидејќи проблемот е екстремно тежок и сигурно ќе бара неограничено трпение“.

Изнесувајќи ги своите погледи во врска со балканската федерација, Нинчиќ во разговорот со Сарџент ја споменал и Албанија како еден од проблемите што треба да бидат решени. Тој стравувал од евентуални грчки аспирации за анексија на делови од Јужна Албанија под изговор дека се населени со Грци. Ваквите аспирации, според Нинчиќ, би можеле да ги разгорат југословенските претензии кон одредени

албански територии, особено кон Скадар, со што би била загрозувана позицијата на Албанија како независна држава. Како решение за овој проблем, Нинчиќ на Сарџент му предложил вклучување на Албанија во нејзините тогашни граници како рамноправна членка на федерацијата.

Цудерос, малку подоцна, во разговорот со Хауард (Howard Douglas Frederick), раководител на јужниот оддел во британското Министерство за надворешни работи, го ублажил својот став настојувајќи да докаже дека, што се однесува на југословенско-грчкиот договор, неговата верзија е речиси иста како и југословенската. Единствената разлика, според него, се однесувала во врска со прашањето поврзано со армијата. Имено, Цудерос сметал дека не е „мудро веднаш да се каже дека ќе има една армија за две земји“. Иако не ја отфрлил идејата за единствен Генералштаб, или некој друг вид заедничка команда, тој не можел да се согласи за какви било прецизни дефиниции и за идниот статус на армиите, под изговор дека покрај себе во Лондон немал воени стручњаци што би можеле да го советуваат во тој поглед. На забелешката на неговиот предлог да се има совет на потсекретари за надворешни работи, Цудерос рекол дека тој не бил само за совет што би го сочинувале државни потсекретари, туку за два совета: еден што би бил составен од премиери, а би се состанувал повремено и друг кој би го сочинувале министрите за надворешни работи и потсекрета-

рите и кој би дејствувал постојано. Цудерос не ја исклучувал идејата за царинска унија, меѓутоа стравувал од панславистичките струи во дел од редовите на југословенската влада, кои, според него, претендирале на некои грчки територии. Нему му одговарале ставовите на Нинчиќ, па оттука изразил подготвеност да го продолжи дијалогот за унијата.

Разликите меѓу југословенската и грчката влада биле присутни и во следниве нацрт-планови за идната балканска унија.

На седницата на југословенската влада, одржана на 26 ноември 1941 година, Момчило Нинчиќ реферирал за текот и резултатите од преговорите со грчкиот министер и предложил склучување договор за федерација меѓу Југославија и Грција, која требало да биде основа во која подоцна би влегле Романија, Бугарија и Албанија. Владата начелно го прифатила склучувањето еден ваков југословенско-грчки договор.

Министерот Бранко Чубриловиќ, кој присуствувал на оваа седница, во своите спомени наведува дека повеќето членови од владата биле „изненадени од самиот предлог, кој по кратка дискусија бил прифатен така како што г. Нинчиќ го сфаќал и предлагал“. За ова прашање на седницата, меѓу другите, дискутирал и Чубриловиќ. „...Зедов збор, пишува Чубриловиќ, и го прашав господин Нинчиќ, дали за овој југословенско-грчки договор го консултирал, покрај Англија, и господин Идн, што, сигурно, го направил, исто така, и претставникот на Советите, амбасадорот Богомолов. Иако по струка не бев дипломат, сепак своето прашање го образложил со тоа што, тоа требало да се направи и поради советските интереси што ги имаат на југот од својата држава... Господин Нинчиќ призна

дека не се советува со советскиот амбасадор, нагласувајќи дека нема ништо против дополнително да го направи тоа. Така на оваа министерска седница начелно е усвоен грчко-југословенскиот договор, кој подоцна е и ратификуван, а при се тоа Советскиот Сојуз не играше ниту советодавна ниту фактичка улога“.

Чубриловиќ бил свесен дека „надворешната политика на југословенската влада била целосно во британски раце“. По признанието на Нинчиќ дека советските дипломатски претставници во Лондон не биле информирани за преговорите што се водат за создавање балканска унија, Чубриловиќ „сметал дека е потребно“ за текот на оваа седница да ги извести советскиот амбасадор во Велика Британија Мајски, како и советскиот амбасадор при Кралството Југославија во емиграција, Богомолов. На Иван М. Мајски, Чубриловиќ, меѓу другото, му рекол дека „на повидок се поголеми и помали федерации и конфедерации на држави“. Според Чубриловиќ, најновиот југословенско-грчки договор, како и подготовките за сличен чехословачко-полски договор, „по сè изгледаат како санитарни блокови спрема Советите“. Мајски во разговорот не го искажал своето мислење, иако на Чубриловиќ му се чинело дека тој е задоволен со неговото „расу-

дување за санитарните блокови“. Од разговорите што ги водел со Богомолов на 8 и на 10 декември 1941 година, Чубриловиќ дознал дека југословенските и грчките претставници со него не само што не разговарале, туку и дека не го информирале за намерата да создадат балканска унија.

Југословенскиот министер за надворешни работи бил многу нестрплив, заговарајќи го ставот „сè или ништо“. Нинчиќ, на 5 декември 1941 година, во разговорот со Рендел отворено го изразил своето незадоволство од грчките контрапредлози, кои ја поништувале главната цел на предлозите доставени од југословенската влада.

Од документацијата со која располагаме, можеме да заклучиме дека Нинчиќ во разговорот со Рендел за првпат ја изнел можноста да ги напушти преговорите со грчката влада. Имено, Нинчиќ, на својот соговорник отворено му соопштил дека, доколку грчката страна го задржи својот сегашен став „ќе би де бескорисно да се продолжи со проектот“, односно, дека тој, иако со големо жалење, „би го напуштил целиот план“.

КРАЈ

КНИЖАРНИЦАТА „МАТИЦА
ЕКСКЛУЗИВ“ ПРЕПОРАЧУВА:

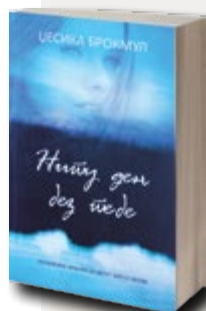

1

Архангелск
Роберт
Харис

2

**Теорија на
хаосот**
Џонатан
Раб

3

**Ниту ден
без тебе**
Цесика
Брокмун

4

Токио
Мо
Хајдер

5

**Критична
точка**
Хуан Гомез
Хуардо

**МАНИФЕСТАЦИЈАТА „ПОЕТСКА НОЌ ВО ВЕЛЕСТОВО“ ВО
ЧЕСТ НА ВЕЛЕ СМИЛЕВСКИ**

Веле Смилевски: Сакам да верувам дека една од ѕвездите над Велестово е мојата!

Годинава, во охридското село Велестово, во рамките на манифестацијата „Поетска ноќ во Велестово“ беше претставено поетското творештво на поетот, романиер, литературен критичар, есеист и доктор по филолошки науки, Веле Смилевски

Веле Смилевски е автор на импозантен поетски и критичко-есеистички опус, високо вреднуван и од критиката и наградуван со престижни меѓународни и национални признанија, меѓу кои и со државната награда „11 Октомври“ за животното дело. Негови песни се застапени во антологиски избори од Современата македонска поезија, а неговите поетски книги се печатени и на повеќе странски јазици. Смилевски е автор што изградил систем на вредности. Во своето богато поетско творештво застапува и поетско-афористички израз со што чинот на уметничката порака се нагласува многузначно. Тој ја претпочита авантурата кон зборот - рече Раде Силјан.

Велестово е, всушност, еден облик на поетско вдахновение и една свечена илуминација што грее надалеку. Можеби и затоа „Поетската ноќ во Велестово“ е единствена со толку висока светлина - вели нејзиниот идеен творец и покренувач, поетот Славе Ѓорѓо Димоски, родум од ова село.

А Смилевски со своето импресивно и мошне емотивно обраќање изнуди долги аплаузи кај публиката.

Сето ова што се случи вечерва ме потсетува на една синтаagma на Блаже Конески, која е во врска со творештвото на Марко Цепенков и вели: „Сладоста на муабетот“. Ете тоа е дел од таа парадигма на беседења, која „Поетската ноќ во Велестово“ на импресивен начин веќе трета деценија ја негува на чудесен сплет меѓу традиционалното и иновантното. Така вечерва ги доживеав и беседењата на моите генерацииски сопатници и колеги. Бидејќи ништо не е случајно и моево доаѓање во овој божествен предел меѓу две неба што се потпира на митските столбови над езерската шир, најверојатно, не е случајно. Во првиот дел од името на селото Велестово е напишано моето име Веле. Простете ми, ама сакам да верувам дека една од ѕвездите над Велестово е мојата звезда - рече Смилевски. ■ (Н.П.)

АНТОЛОГИЈА

Константин Миладинов (1830-1862)

Т'ГА ЗА ЈУГ

Орелски крилја как да си метнех,
И в наши ст'рни да си прелетнех!
На наши места ја да си идам,
Да видам Стамбол, Кукуш да видам,
Да видам дали с'нце и тамо
Мрачно угревјат како и вамо.

Ако как овде с'нце ме стретит,
Ако пак мрачно с'нцето светит
На п'т далечни ја ќе се стегнам
И в други ст'рни ќе си побегнам,
К'де с'нцето светло угревјат,
К'де небото ѕвезди посевајат.

Овде је мрачно и мрак м' обвива
И темна м'гла земја покрива:
Мразој и снегој и пепелници,
Силни ветришча и вијулици;
Околу м'гли и мразој земни,
А в гр'ди студој и мисли темни.

Не, ја не можам овде да седам,
Не, ја не можам мразој да гледам!
Дајте ми крилја ја да си метнам,
И в наши ст'рни да си прелетнам:
На наши места ја да си идам,
Да видам Охрид, Струга да видам.

Тамо зората греит душата
И с'нце светло зајдвиг в гората:
Тамо дарбите природна сила
Со с'та роскош ги растурила:
Бистро езеро гледаш белеит
Или од ветар сино - темнеит;
Поле погледниш или планина,
Сегде божева је хубавина.

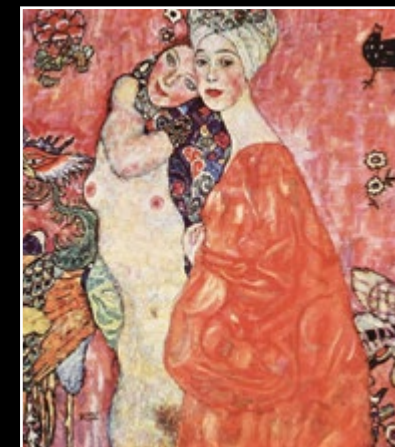
Тамо по срце в кавал да свирам,
С'нце да зајдвиг, ја да умирам.

100 НАЈУБАВИ СЛИКИ НА СИТЕ ВРЕМИЊА

„Две другарки“ од Густав Климт

„Девојки“ или „Две другарки“ е дело на Густав Климт (1862-1918), кое го насликал во период од 1916 до 1917 година.

Климт е австриски сликар, симболист и еден од најпознатите членови на движењето на виенската сецесија. Познат е по своите слики, мурали, скици и други уметнички дела. Основен објект на Климт е женското тело, а во неговите дела се забележува директен еротизам. ■

ТОП 5 НАЈГЛЕДАНИ ФИЛМА во САД викендов

1	ДИРЕКТНО ОД КОМПТОН STRAIGHT OUTTA COMPTON	Заработка: 26.800.000 \$ Жанр: драма Режија: Ф.Гери Греј Актери: О'Ши Џексон Јуниор, Кори Хокинс, Џејсон Мичел
2	НЕВОЗМОЖНА МИСИЈА: ОДМЕТНИЦИ MISSION IMPOSSIBLE – ROUGE NATION	Заработка: 11.700.000 \$ Жанр: акција Режија: Кристофер Мекори Актери: Том Круз, Ребека Фергусон, Џереми Ринер
3	ЗЛОКОБЕН 2 SINISTER 2	Заработка: 10.600.000 \$ Жанр: хорор Режија: Киран Фои Актери: Шанин Сосамон, Џејмс Рансон, Николас Кинг
4	ПЛАТЕН УБИЕЦ: АГЕНТ 47 HITMAN: AGENT 47	Заработка: 8.200.000 \$ Жанр: акција Режија: Александар Бах Актери: Руперт Френд, Хана Вер Закари Кинто
5	ШИФРА ВУЧЕ THE MAN FROM U.N.C.L.E	Заработка: 7.400.000 \$ Жанр: акција Режија: Гај Ричи Актери: Хенри Кавил, Арми Хамер, Алиша Викандер

ЏЕЈК ГИЛЕНГХАЛ И ЏОНИ ДЕП СЕ ГЛАВНИТЕ СВЕЗДИ НА ГОДИНАШНАТА МОСТРА

Долгометражниот игран филм „Банат“ во режија на Андријано Валерио, копродукција меѓу Италија, Македонија, Романија и Бугарија, ќе биде прикажан во натпреварувачката програма „Недела на критиката“. Македонскиот копродуцент на овој проект е „КТ филм и медија“

Пишува | **Александра М. Бундалевска**

Фестивалот во Венеција, кој е најстар светски филмски фестивал, оваа година ќе се одржи од 2 до 12 септември, а долгометражниот игран филм „Банат“ во режија на Андријано Валерио, копродукција меѓу Италија, Македонија, Романија и Бугарија, ќе биде прикажан во натпреварувачката програма „Недела на критиката“. Македонскиот копродуцент на овој проект е „КТ филм и медија“.

Од Македонија на овој копродукциски проект работеа Роберт Јанкуловски, кој беше директор на фотографија, потоа Никола Матоски, кој е менаџер на продукција, асистент на режија е Саша Станишиќ, шминката е на Марина Цигарида, асистент-сценограф и менаџер на локацијата е Петар Трајчевски, а Бурим Муслиу е асистент-костимограф.

Филмот пролетва се снимаше во Битола и во селата Рибарци и Буково и во околината на преспанското село Дупени. Освен во Македонија, филмот се снимаше и во Романија, Бугарија и во Бари, Италија.

Главните улоги во „Банат“ ги толкуваат Едуардо Габриелини од Италија и Елена Радончиќ од Црна Година. Филмот е приказна за дилемите и за конфликтите со кои двајца млади и вљубени луѓе се соочуваат во потрагата по подобар живот во свет што се менува и глобализира. „Банат“ е првиот филм

финансиски поддржан од Агенцијата за филм на Македонија по новите правила на финансирање во 2015 година, во делот за малцински копродукции.

Инаку, меѓу ѕвездите на најтариот светски филмски фестивал во Венеција ќе бидат Џејк Гиленгхал и Џони Деп. На годинашното, 72. издание ќе бидат прикажани 55 нови филмови од нови и истакнати режисери. Директор на фестивалот е Алберто Барбера, а претседател на биеналето е Паоло Барата.

Бернар Таверније

Бернар Таверније ќе ја добие наградата „Златен лав“ за животно дело, објави организаторот.

Во конкуренцијата од 21 дело за престижниот „Златен лав“ има неколку американски филмови, што Барбера ги нарече едни од најразновидните на фестивалот. Меѓу американските режисери, во конкуренција се „Срце на куче“ на Лори Андерсон, „Сверови без нација“ на Кери Фукунага, Џук Џонсон и оскаровецот Чарли Кауфман со анимиранiot филм „Аномалиса“, кој не е за деца, драмата на Том Хупер за периодот на 20-тите години на минатиот век „Данската девојка“, футуристичката љубовна приказна на Дрејк Доремус „Еднакви“, и светска премиера на трилерот „Сети се“ на канадскиот режисер Атом Егоян. Марко Белокјо доаѓа во Венеција

со „Крв на мојата крв“, Пјеро Месина со „Очекување“, Џузепе Гаудино со „За ваша љубов“ и Лука Гвадањино со „Поголем бран“ во кој глумат Тилда Свинтон, Ралф Фајнс и Дакота Џонсон, Јиржи Сколимовски со „11 минути“, Александар Сокуров со „Франкофонија“. Во конкуренција се и документарниот „Бежемот“ на Жао Лианг, „Кланот“ на Аргентинецот Пабло Траперо, „Барајќи ја Грејс“ на Су Брукс. „Еверест“ на Балтазар Кормкур ќе го отвори фестивалот, а „Господин Шест“ на кинескиот режисер Ху Гуанг ќе го затвори.

Надвор од конкуренција ќе бидат прикажани и „Црната миса“ на Скот Купер, „Рефлектор“ на Том Мекарти и документарните филмови „Џенис“ на Ејми Берг и „Де Палма“ на Ноа Баумбах и на Џејк Полтроу и кратката комедија на Мартин Скорсезе „Аудицијата“ со Роберт де Ниро, Леонардо ди Каприо и Бред Пит, „Настан“ на Сергеј Лозница, „Попладне“ на Цаи Минг Лијанг.

Алфонсо Куарон е претседател на журито во кое се и Елизабет Бенкс, Дајен Кругер, Павел Павликовски, Франческо Мунзи, Хоу Хсијао Хсиен, Лин Ремзи, Емануел Кер и Нури Билге Џејлан.

Куарон е американски режисер со мексиканско потекло, кој освои седум награди „Оскар“ за филмот „Гравитација“. Куартон и

Сцена од филмот „Банат“

„Банат“ е првиот филм финансиски поддржан од Агенцијата за филм на Македонија по новите правила на финансирање во 2015 година, во делот за малцински копродукции

претходно претставил неколку филмови на популарната „Мостра“ меѓу кои и „И јас тебе мајката“ во 2001 година за кој доби „Оскар“ за најдобро сценарио. Куарон (53) ја почна кариерата во 1983 година, но светската слава ја здоби дури во 1998 година благодарение на филмот „Големите очекувања“. Тој снимил и комерцијални хитови како „Хари Потер и затвореникот од Азкабан“, и „Потомци“.

Џони Деп во филмот „Црната миса“

Со секој купен број на „Република“ добивате попуст од 50 денари за кино-проекцииите во „Милениум“

попуст
50
денари
Важи од 28.8. - 3.9.2015

МИТЕ СТЕФОСКИ: СТРУШКИТЕ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЈАТА СЕ СТРАСТ, НЕ РАБОТА

Публиката е таа што направи Струга да биде местото што на светската поетска мапа ќе биде единствено. Стружани по 54. пат ќе бидат домаќини на светската поетска елита. А доаѓаат поети што се токму тоа

Пишува | Невена Појовска

■ „Струшките вечери на поезијата“ се обележје на Македонија. Станува збор за најстариот поетски фестивал во Европа. Неколку години сте директор на оваа институција. Тешко ли е? Ви помага ли искуството од другите светски поетски фестивали со оглед на фактот дека годинава во Струга доаѓаат неколку директори на европски поетски фестивали?

СТЕФОСКИ: Да се дојде на позицијата директор на најстариот поетски фестивал во светот со педесетгодишна традиција не е едноставна работа. Таа историја на фестивалот, сето тоа што го напластил и оставил како традиција, ја усложнува работата. Од една страна сето тоа треба да се почитува, да не се наруши, а од друга страна да се направат чекори што се нужни за да се осовремени, да биде атрактивен, модерен, привлечен за една нова публика, од едно друго време. Се разбира дека тоа не е лесно. Ама помага тоа што ниту јас, ниту претседателот на Управниот одбор, Славе Ѓорѓо Димоски, ниту, пак, сите соработници не го сфаќаме ова како работа. Струшките вечери на поезијата се страст, не работа. Така се некогаш создадени, така ние денес ги поимаме. Сè што потоа доаѓа како идеи, концепти, стратегии за нивни развој произлегува од таа страст. Верувајте, во овие зборови нема ниту трошка преувеличување. Ист таков пристап имаме и кога

се работи за меѓународната соработка, зашто таа е важна од разни аспекти. Во таа смисла размената на искуствата со нашите колеги е непроценлива. Понекогаш и навидум најбезначајниот податок може да биде драгоцен, а камо ли опсежни соработки, кои подразбираат детално повеќегодишно планирање, што вклучува и заеднички настап пред трети институции, како на пример Европската комисија во случајот со „Версополис“ и новиот проект што го подготвуваме.

■ Дојдовте со темелно подготвена програма и планови за развој на фестивалот, институцијата и за презентација на Македонија и на македонското творештво во странство. Кога ќе се свртите назад, колку од планираното успеавте да реализирате? Задоволни ли сте од постигнатото?

СТЕФОСКИ: Се случи така во три години да бидат реализирани четири изданија на фестивалот. Во сите овие години наши-

Сите ние во СВП сме по малку занесени од тоа дека повторно, ама поинаков и во друго време, фестивалот ќе си остане тоа што бил отсекогаш, најзначаен поетски собир во светот

от поглед цело време е свртен напред, кон иднината, брзајки да стигнеме таму каде што сме замислиле во сите наши планови и стратегии. Така ќе биде и понатаму, зашто ниту идеите и замислите ни се истрошиле, ни ту жарот ни се угасил. Кога веќе барате да погледнам наназад, мислам дека има многу нешта од кои треба да бидеме задоволни, но и многу нешта што сме можеле уште подобро да ги направиме или реализираме. Тие што го знаат фестивалот однатре, кои го знаат подолго, можат уште попрецизно да оценат и да опишат каде бил и каде е сега. Сите ние во СВП сме по малку занесени од тоа дека повторно, ама поинаков и во друго време, фестивалот ќе си остане тоа што бил отсекогаш, најзначаен поетски собир во светот. Ама посакуваме да биде таков во ова ново време, во овие околности во кои живееме сега. Оттаму и нашето постојано настојување да се преиспитува концептот, да се подобрува, да се движи кон нешто што ќе донесе и актуелност, атрактивност сега. Погледот наназад, со само преста споредба на програмските содржини, споредба на начинот на функционирањето на институцијата покажува дека многу работи темелно се промениле. Фестивалот во многу делови што не биле такви станал професионален, се сообратил со некои од околностите во кои функционираат другите слич-

ни инструкции во светот. Ама во некои и радикално се промени, носејќи некои новини, кои сега и другите ги следат. А така било отсекогаш, затоа што СВП биле предводници, пионери во промовирањето на многу такви концепти. Тоа што е дополнително нешто што за овие три години е драстично променето и очигледно е меѓународната соработка и враќањето на местото на СВП во меѓународен контекст. Тука беспопштедно се залагаме и успеваме во тоа да бидеме меѓу тие неколку такви институции што ги добиваат местото и улогата да бидат креатори на културната политика на полето на поезијата. Ова не се празни фрази, затоа што „Версополис“ е директен доказ, а Интернационалната асоцијација на поетски фестивали допрва ќе даде плодови во истата насока.

Ме прашувате дали сум задоволен? Не, не сум. Никогаш не сум задоволен. Оттаму желбата и просветеноста за да биде поинаку и подобро. На крајот, мојата оценка е небитна во случајот. Фестивалот постои заради промоција на поезијата, во нејзина чест и слава, заради творците. Тие треба да кажат дали сме на добар пат.

■ Министерството за култура во рамките на годишната програма за проекти од национален интерес финансира дел од

Ние како институција сме подготвени, а Струга по 54. пат ќе живее во фестивалската атмосфера, нешто по што е препознатлива во светот.

активностите на фестивалот. Како излегувате на крај со другите активностите што треба да се реализираат, а за кои се потребни големи менаџерски способности?

СТЕФОСКИ: Струшките вечери на поезијата се национална институција, и тоа една од неколките од највисок ранг и со интернационален карактер. Сосема нормално е Министерството за култура да си ја финансира својата институција. Тие финансиски средства треба да бидат стабилната основа за нормално функционирање на институцијата. Се разбира, во овој случај. Но директорот на една таква една институција не може да биде само дистрибутер на тие средства. Може да се најдат и други начини за да бидат реализирани некои од активностите, планираните проекти и замисли. Многу од нашите активности се финансирани од институции, фондации и сл., како Креативна Европа, НОРЛА, Австралискиот културен совет, амбасади, компании итн. Се разбира, нашите редовни спонзори, тие неколку, но добри и сериозни партнери, многу добро знаат дека сите средства се одговорно потрошени и дека придобивката е многукратна. Имам само зборови на најголема благодарност кон нив.

■ Поетите доаѓаат во Струга како во свој дом. Градот е познат во светот како град на поези-

јата. Подготвена ли е Струга за годинашното издание и кои се поети ќе учествуваат годинава на поетскиот фестивал?

СТЕФОСКИ: Ние како институција сме подготвени, а Струга по 54. пат ќе живее во фестивалската атмосфера, нешто по што е препознатлива во светот. Публиката е таа што направи Струга да биде местото што на светската поетска мапа ќе биде единствено. Стружани по 54. пат ќе бидат домаќини на светската поетска елита. А доаѓаат поети што се токму тоа. Покрај годинашниот лауреат Беи Дао, кој, разбирливо, ќе биде во фокусот, да не заборавиме дека и сите други странски учесници се еднакво значајни и атрактивни, Јусеф Комунјака од САД, кој е добитник на Пулицерова награда, Хасан Закан од Палестина, добитник на Ѓриффинова награда, Линда Марија Барош, Суцата Бхат од Индија. На крајот да го споменеме и нашиот лауреат Адонис, но и македонските поети на таа листа, добитничката на наградата „Браќа Миладиновци“ за 2014 година Вера Чејковска, како и тројцата македонски поети што оваа година ќе бидат во фокусот, Катица Кулавкова, Санде Стојчевски и Бранко Цветкоски. Штета е што сум принуден да споменам само некои, а не да ја наведам целата листа, зашто на неа секој од учесниците сосема заслужено си го има своето место. ■

И ЈАС БЕВ ПРВАЧЕ

Таа ноќ не спиев. Го чекав големиот ден. И следните години не спиев на тој ден – но не зашто го чекав наредниот ден, туку затоа што се прашував зошто годинава први септември не е во сабота... И ден денеска се прашувам зошто во наше време 1 септември никогаш не се паѓаше во сабота

Пишува | Марина Косиовска

Први септември... веројатно сите се присетуваме на нашиот „фамозен“ први септември, кога нашето слободно детство заврши. Обврска да се оди во училиште, домашни задачи, писмени задачи, оценки, но и многу игра, дружење и забава...

Тоа лето едвај чекав да дојде први септември. Секој ден ги прашував моите кој датум е утре... Сè до моментот кога не слушнав како мајка ми ми кажува – први септември. Таа ноќ не спиев. Го чекав големиот ден. И следните години не спиев на тој ден – но не зашто го чекав наредниот ден, туку затоа што се прашував зошто годинава први септември не е во сабота... И ден денеска се прашувам зошто во наше време 1 септември никогаш не се паѓаше во сабота.

Се секавам на мојот први септември кога мајка ми ме однесе на мојот прв училиштен ден. Со нови светнати бели чевлички, убаво памучно лелеаво фустанче... Панделката на глава беше неизбежна. Стоевме во училишниот двор и чекавме да нè прочитаат. Си го слушнав името... Бев горда... А зошто?! Веројатно затоа што си го слушнав името – некој знае дека постојам, ме покани да влезам во зградата за која секогаш се прашував како ли изгледа внатре... Еден куп збунети и загубени дечиња... Се чини таа несоница поради возбудата дека се случува нешто поинаку во нашиот живот е присутна кај секое прваче. Актерот Тони Михајловски се присетува на неговиот први септември во седумдесеттите години на минатиот век.

Тони
Михајловски

■ Страшно искуство. Куманово 1974 година, мислам беше. ОУ „Вук Караџиќ“ - македонска паралелка. Имаше и албански паралелки во истото училиште. Нокта пред тој ден спиев како зајаче, на едно око. Не одев во забавиште, така се викаа тогаш градинките. Едвај чекав да тргнам на училиште, така што поттрчнував пред мајка ми, која ме носеше накај училиштето. Училиштен двор и стотици деца. Рај, а јас во него – се присетува Михајловски.

Низ насмевка раскажува за првите солзи во училишната клупа.

■ Нè поделија и влеговме во своите училници. Прва клупа до врата. Седнав и ги кренав нозете на клупа седејќи на задните ногалки на столчето. Учителката Вера Стојковска, преубава и превисока госпоѓа, со насмевка се упати кон мене. И јас се насмеав. Таа дојде до клупата, ја зеде тетратката што беше пред мене и фино ме исплеска со неа по главата. Цело одделение почна да се смее на глас, а јас почнав да плачам како некој да ме коле. Тргнав да си одам и викав по мајка ми. Следните половина час ме убедуваа дека треба да останам и дека не е во ред да се креваат нозе на клупа. Следниот ден едвај ме натераа да тргнам накај училиштето. Никогаш повеќе не ги качив нозете на клупа – се смее Тони, кој за цел живот ја памети првата „лекција“ од учителката Вера.

Виктор
Петров - Вика

Познатиот радиоводител Виктор Петров - Вика во свој стил зборува за првиот ден в училиште... И тој како и Тони својот први септември го имал во седумдесеттите години на минатиот век. Бил прваче во скопското училиште „Јохан Хајнрих - Песталоци“ во Центар.

■ Јас сум генерација 1978-1986 година. И тоа време беше мноогу поинаку од денес... На пример, знам, имав мобилен број со четири бројки, а на интернет се качувавме со скала... – вели Вика.

Да, во времето кога ние бевме првачиња не знаевме ни дека ќе постојат мобилни телефони, за интернет, пак, воопшто не правиме муабет. Но затоа знаевме за џамлии, знаевме за криенка, за „џамија“... Бевме деца и имавме детство.

И Вика, како и Тони, ќе ја памети „животната лекција“ од својата учителка.

■ Првиот ама најпрвиот ден, знам, имаше многу луѓе во училишниот двор и никој не знаеше што треба да се прави. А, сепак, имаше организација во цел тој среден наред. Бев во одделението на учителката Душка, која не доаѓаше на работа со... ц ц ц баш сте агресивни, не пушка, туку крушка. Душка нè учеше разни работи за животот кога ќе пораснеме. Се секавам на една реченица што и ден денес ми е вградена како правило - дека не треба да легнам на маса додека пишувам. Од неа ми е и правилото дека секогаш кога можеш треба да им помагаш на сите околу тебе, безусловно. Тоа правило многу ми се наоѓа во денешново функционирање. Впрочем, кога им помагаш на сите си помагаш на себе... и другите сигурно викаат „остај го него луд е кој го...“ Паметам дека имавме работна облека за да се покријат разликите во платите на нашите родители – раскажува Вика за својот прв училиштен ден.

Пејачката Андријана Јаневска, како и секое девојче, ја доживеало својата наставничка како најубава.

Андријана
Јаневска

■ Многу добро се секавам на први септември кога бев прваче. Имав најубава наставничка. Се викаше Керима Вели. Едвај едвај чекав да почнеме да учиме. Учев во ОУ „Ацо Шопов“ во Радишани и имам навистина убави спомени – вели Андријана.

Таа со нетрпение очекува нова возбуда за први септември – тој први септември кога прваче ќе стане нејзиното прво синче.

■ И сега едвај чекам Димитар да почне да оди на училиште за да си ги освежам спомени. На факултет ќе почнам со предавања од октомври, но секако сум еднакво возбудена затоа што ова е ново поглавје во мојот живот – посочува Јаневска. ■

ЛУКСУЗЕН АРАПСКИ ШАРМ

Пишува | Јана Јосифоска

Омиленото монденско летувалиште на египетскиот и европски цетсет, Шарм ел Шеик, се наоѓа на самиот југ на Синајскиот Полуостров, во земјата на фараоните. Комбинацијата на сонце, море и на песок, луксузни хотели, пазарење, луди забави на секој чекор и разновидни спортови на вода, го прави ова место мека за љубителите на необичен, авантуристички и луксузен одмор. Сето тоа зачинето со арапска убавина, е сликата што ве очекува на првото запознавање со Шарм Ел Шеик.

Интересно е што тие што се решиле да го посетат еднаш во зима, со задоволство му се враќаат токму во ова време од годината. Велат дека од јануари до март, Шарм ел Шеик е едноставно неоодолив. Не ја губи летната магија, а има идеална, пролетна температура, од околу 25 степени, кога сонцето не пржи, туку милува. Морето е постудено за

еден – два степенa, па пливањето од средината на јануари е сосема вообичаено.

Најдобар избор за патување до оваа дестинација е авионскиот превоз. Туристичките агенции најчесто нудат аранжмани со вклучен превоз и сместување, кои реално се поскапи, но со оглед на фактот дека Шарм ел Шеик е синоним за луксуз, не треба да изненадува високата цена. Сепак, доколку имате можност да го посетите, ви нуди незаборавно искуство за сите пари.

МАГИЧЕН ПОДВОДЕН СВЕТ И ПУСТИНСКА АВАНТУРА

Поради прекрасниот подводен свет, Шарм ел Шеик во текот на целата година е незаобиколиво одредиште на нуркачите од целиот свет, а препорачливо е ни вие да не ја пропуштате можноста да нурнете во еден нов свет, со кристално чисто море, шарени рипчиња и корални гребени, поради што ова место е единствено.

А ако не се препуштите на нуркачко уживање, подводната магија на Шарм ел Шеик може да ја видите во полуподморниците. Доволно е да одите до некоја од марините, да слезете во потпалубата и да се препуштите на посебно едночасовно уживање. За ова искуство најдобро е да ги одберете Рас Мухамед или заливот Нама.

Во Нама беј, пак, имате можност за друга страст – типично ориентално пазарење. Шарена

жива улица, со мириси на различни зачини и јасмин што ве опиваат и преполни продавници во кои има, буквално, сè. Вистинска атракција се типичните ресторани од кои одекнува арапска музика, додека гостите релаксирано лежат на големи перници уживајќи со наргиле или пијалак.

За туристите е привлечна и мистичноста на пустината, па многумина се упатуваат низ Синајската Пустина до нома-

Поради прекрасниот подводен свет, Шарм ел Шеик во текот на целата година е незаобиколиво одредиште на нуркачите од целиот свет, а препорачливо е ни вие да не ја пропуштате можноста да нурнете во еден нов свет, со кристално чисто море, шарени рипчиња и корални гребени, поради што ова место е единствено

дите, кои нудат јавање камили, возење со џип, ракотворби од дрва, номадски чаеви...

Ако, пак, за време на зимските месеци се најдете во Шарм ел Шеик, ќе ве фасцинира уште една појава – свезденото небо, кое е посебно во овој период. Расфрланите ѕвезди по небескиот свод се чини дека светат уште појасно и посветло отколку на кое било друго парче од небото. Ако им се приклучи уште и полната месечина, која изгледа како да нурка во Црвено Море, нема да ѝ одолеете на магијата на Шарм ел Шеик.

ТУТАНКАМОНОВ МУЗЕЈ

Пред извесно време во Шарм ел Шеик е отворен и Тутанкамонов музеј. Во две одвоени

постановки, изложени се повеќе од 250 предмети. Едни се од Тутанкамоновата гробница, а други од времето на други фараони. Станува збор за верни реплики на предмети од Националниот музеј во Каиро, кои и по неколку години ги изработувале најдобрите египетски историчари на уметност, сликари, кујунџии и резбари.

„СВЕТА КАТЕРИНА“ – ЕДЕН ОД НАЈСТАРИТЕ ПРАВОСЛАВНИ МАНАСТИРИ

Пријатните летни денови може да ги искористите за посета на монументалната коптска црква во Шарм ел Шеик, а, исто така, вреди да се посети „Света Катерина“ во подножјето на Синајска Гора, еден од најстарите манастири на светот. Убаво искуство е и посетата на долината на цвекињата во која се наоѓаат манастирите на свети Павле и на свети Антонијо, како и на многубројни светци на коптите. ■

ТРЕНД

ПЕТ БОИ РОЗОВО ЗА ОВАА ЕСЕН

Оваа година есента нема да биде само во темни, земјени бои. По сè изгледа, ќе биде розова, што се однесува на модата. Компанијата „Тренд консил“ која, меѓу останатото се занимава со предвидување на модните трендови, но и со боите кои ќе се носат во некое идно време, најавува пет нијанси на розовата боја, кои ќе се најдат во бројните колекции

Иако розовиот тренд почна уште минатата есенско-зимска година, во следниот период за есен-зима

2015-2016 година, розовата би требало да биде една од боите кои ќе бидат најатрактивни.

ГУМА ЗА
ЦВАКАЊЕ

РОЗОВА
ПРАШИНА

ЦИКЛАМА

БОЈА НА
РУМЕНИЛО

АТРАКТИВНО

БОЈА НА ГУМА ЗА ЦВАКАЊЕ

Оваа боја неког го потсети на бојата на Барби, можеби не е за сечиј вкус, но едно е сигурно – таа е многу интересна и впечатлива. Ако не може себеси да се видите во комплетно розово издание, можеби решение е да употребите некој детаљ во таа боја и со тоа да го подобрите вашиот имиџ.

БОЈА НА ВИНО

Оваа многу елегантна, темна, пастелна розова боја со приеси на сиво, изгледа одлично во свечени комбинации.

БОЈА НА РУМЕНИЛО

Ова е најнежната нијанса на розова боја која во сите комбинации изгледа многу меко, ненаметливо, прозрачно.

ЦИКЛАМА

Оваа раскошна розова боја ќе одушеви многу жени кои сакаат живи, женствени бои.

БОЈА НА
РУМЕНИЛО

РОЗОВА
ПРАШИНА

БОЈА НА
ГУМА ЗА
ЦВАКАЊЕ

РОЗОВА ПРАШИНА

Оваа нежна пастелна розова нијанса сигурно ќе им се допадне на многумина. Вистински погодок за есен или зима е капут или костим во оваа нијанса. ■

ЕМА СТОУН

Превод | Ана Цветаноска

Професија:
Емили Џин Стоун

Родена:
6 ноември 1988 година
(26 години)

Скотсдејл, Аризона, САД

Професија:
актерка

Активна од:
2004 година

Ема Стоун е американска актерка. Таа го имаше своето филмско деби во комедијата „Кул момци“ (2007). Во 2010 година, Стоун дебитираше со главна улога во комедијата „Лесна девојка“, за која доби номинација за „Златен глобус“ за најдобра актерка во мјузикл или комедија. Другите фил-

мови на Стоун ги вклучуваат романтичната комедија-драма „Луда, глупава, љубов“ (2011), драмата „Домашните помошнички“ (2011), филмската серија „Чудесниот Спајдермен“ (2012, 2014) како Гвен Стејси и анимираната комедија „Семејството Крудс“ (2013).

Во 2014 година, Стоун глумеше во романтичната комедија на Вуди Ален „Магија под месечевата светлина“ и во филмот на Алехандро Гонзалес Инариту „Брдмен (Неочекуваната доблест на незнаењето)“. Улогата во „Брдмен“ ѝ донесе номинации за наградите „Избор на критичарите“, „Скрин акторс гилд“, „Златен глобус“, БАФТА и „Оскар“ за најдобра споредна женска улога. На 11 ноември 2014 година Стоун го имаше своето деби на Бродвеј како Сали Боулс во мјузиклот „Кабаге“, каде што настапуваше до 15 февруари 2015 година. Доби позитивни критики за изведбата. ■

Спектакуларен ДИГИТАЛЕН БИЛБОРД

ПРВ ИНТЕРАКТИВЕН OUTDOOR МЕДИУМ ВО МАКЕДОНИЈА

на Плоштад Македонија, Скопје

MEDIA CITY
ADVERTISING

00389 2 3100010
office@mediacity.mk
www.mediacity.mk

Цитати:

- „Добро изгледав како дете. Никогаш не се почувствував глупаво. „Да, ова се моите протези. Ги носам отсекогаш.“
- „Само поради тоа што немам универзитетска диплома не значи дека не сум паметна!“
- „Драмите ми се тешки. Полесно ми е да се смеам отколку да плачам.“

ИДЕИ ЗА ДЕКОРАЦИЈА НА БАЊАТА

ПРИСПОСОБЕТЕ ГИ ЗАВЕСИТЕ ПО СВОЈ ВКУС

Шарените геометриски текстури, навистина, можат да го променат изгледот на вашата туш-кабина или када. Одберете дизајн на завеси што го истакнуваат вашиот карактер и ви одговараат бидејќи завесата покрива прилично голема површина, така што промената навистина би влијаела на атмосферата.

НАГЛАСЕТЕ ГО ПОДОТ

Секаде можете да пронајдете разновидни и разнобојни теписи за бањи. Имате евтени и скапи опции, а вие одберете ја таа што одговара на вашиот вкус. Но, сепак, внимавајте како би се вклопил со другиот дел од бањата.

ДОДАЈТЕ ОРИГИНАЛНОСТ НИЗ ДОДАТОЦИ

Секој додаток ќе ја комплетира атмосферата што сте ја замислиле. Тоа може да биде рустикален стол што отскокнува од целиот дизајн или интересна масичка. Ставете слики на ѕидот, или сами земете четка и препуштете се на иновативноста.

ВИНТАЖ ПЛОЧКИ

Сите ги знаеме оние ситни шарени керамички плочки. Тие често можат да се најдат во старите згради, а таквиот дизајн е повторно модерен. Со нив, ќе ја исполните вашата бања со необичен шарм. ■

Возењето со автомобил понекогаш за кучињата е неизбежна и редовна појава, па неопходно е секое куче да го научите на основните чекори за однесување во оваа ситуација. За жал, сликата од неконтролирано и возбудено куче, како и нервозен и фрустриран сопственик е многу честа, а може да биде и опасна. Лаењето е показател на внатрешната состојба на кучето и често е проследено со гребење, скокање и со удирање по стаклото

НАУЧЕТЕ ГО ВАШЕТО КУЧЕ КАКО ДА СЕ ОДНЕСУВА ВО АВТОМОБИЛ

Доколку вашето куче нервозно лае додека се возите во автомобил, тоа е показател на претерана возбуденост, но и премал контакт и контрола од страна на сопственикот. Поголемиот дел од кучињата се чувствуваат најпријатно во близина на својот газда, а превозот не би требало да претставува проблем.

Ова се неколку совети како да го научите вашиот миленик да нема проблем со возењето во автомобил:

1 | БЕЗ ВИКАЊЕ И ГАЛАМА

Однесувањето на вашето куче во автомобилот е показател на вашиот однос со него. Викањето и нервозата нема да дадат резултати. Кучето станува сè повозбудено и повеќе лае бидејќи смета дека сопственикот со својот глас му го одобрува моментното однесување. И колку што повеќе вашиот глас станува нервозен и посилен, неговото лаење станува погласно.

2 | ДОКОЛКУ Е ПОТРЕБНО, НАБАВЕТЕ ТРАНСПОРТЕР

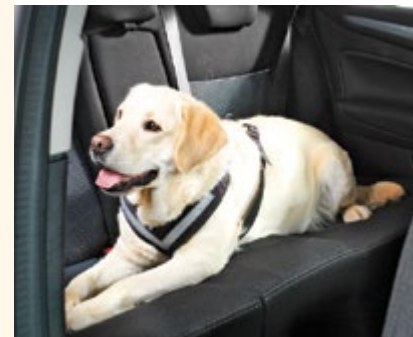
Постојат многу хумани и едноставни начини да се избегне непожелното однесување на кучето во автомобил. Еден од нив е набавка на транспортер за кучиња. Освен што двајцата ќе бидете сигурни во возењето, брзо ќе го постигнете посакуваниот ефект.

3 | НАУЧЕТЕ ГО КУЧЕТО ДА ЛЕЖИ ВО ТЕКОТ НА ВОЗЕЊЕТО

Научете го вашето куче да легне на ваша наредба. Во таа положба ќе му биде потешко да лае. На добро истренирано куче ќе му требаат само неколку дена вежби во разни простории и ситуации, за однесувањето во целост да се промени на подобро.

Освен што ќе постигнете мир во возилото, со вежбање на таа наредба ќе постигнете и поголема контрола над секојдневното однесување на својот миленик.

4 | ВЛЕГУВАЊЕТО И ИЗЛЕГУВАЊЕТО ОД АВТОМОБИЛОТ МОРА ДА БИДЕ СМIREНО

Обрнете внимание на тоа како кучето приоѓа кон автомобилот и како вие реагираате на тоа. Кога ќе пристигнете на посакуваната дестинација, никогаш не пуштајте го возбуденото куче надвор, туку почекајте да се смири и веднаш наградете го таквото негово однесување со дозвола за излегување.

Излегувањето од возилото не смее да биде неконтролирано и насилно, а вие не смеете да демонстрираате ни со гласовни, ниту со телесни реакции недостиг од авторитативност. Затоа е најдобро со кучето секојдневно да вежбате разни заповеди на основна послушност, во кои обајцата ќе се развиваат и учите. ■

ДЕЛОСПРЕМА

Необично убавото цвеќе делоспрема е чест украс во медитеранските градини. Потекнува од африканскиот континент и затоа одлично приспособува на сушните места. Едноставна е за одгледување, не бара залевање со вода, освен ако долго време не врне дожд, па цвеќето почнува да се суши. Цвета од јуни, па сè до првите мразеви.

Многу е декоративна во текот на целата година, а нејзините листови и цветови светкаат како да се прекриени со ледени кристали. Поради тоа и го добила името леден цвет.

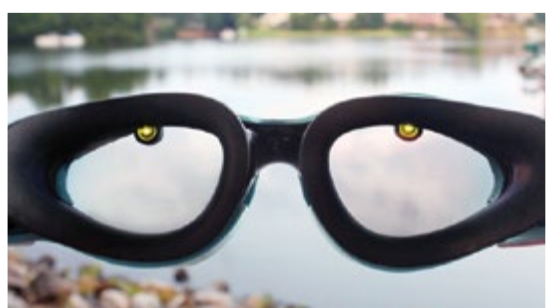
Има сочни, тесни сивозелени листови и меснато стебло. Тоа ѝ овозможува да чува поголеми количини вода и да го преживее долгиот сушен период. Во зависност од видот, може да порасне и во височина од 10 до 15 сантиметри. Цветовите растат поединечно или во групи и потсетуваат на бела рада. Можат да бидат жолти, розови, виолетови и црвени, а хибридниите форми се повеќебојни.

Во текот на денот, на сонце, цветовите се отворени, а навечер и тогаш кога времето е облачно, се затворени. Ледениот цвет најдобро успева на сончево место и добро исушено земјиште. Може да поднесе температура и до минус 20 степени. Најчесто се сади покрај фонтани и езера во дворови, но и во жардиниери и саксии на тераси. Се сади на растојание од 15 до 20 сантиметри. ■

ОЧИЛА ЗА ПЛИВАЊЕ ШТО ВЕ ВОДАТ ПРАВО ДО ЦЕЛТА

Пливањето од еден до друг крај во базен во права линија е многу полесно отколку во езеро или во отворени води. Но, новите очила за пливање „гоглис“ можат да ве одржат во посакуваниот правец во кој пливате и да ви помогнат да продолжите да се движите во вода во права линија со помош на нежни ЛЕД-диодии.

Со помош на високопрецизен компас, акцелерометар и микропроцесор, очилата „гоглис“ се неверојатно лесни за употреба додека сте во вода. Доволно е само да погледнете кон целта во далечина кон која сакате да пливате и да ја меморирате со притискање копче сместено странично на очилата, со што сте подготвени за пливање.

Кога пливате во вистински правец, светилките со ЛЕД над двете очи светат зелено. Кога, пак, ќе застраните од курсот, светилките поединечно светат жолто, а потоа црвено, со што ве предупредуваат дека пливате во погрешна насока.

Кога ќе стигнете до посакуваната цел и сакате да го промените курсот, доволно е да погледнете во новата цел и повторно да притиснете на копчето.

Овие очила сè уште не се во продажба, а се очекува да чинат околу 200 долари, но ако сакате да ги порачате сега и ако не ви пречи да ги добиете во февруари, ќе ве чинат 150 долари.

„МЕРЦЕДЕС“
ОФИЦИЈАЛНО ГО ПРЕТСТАВИ
МОДЕЛОТ „АМГ Ц63 КУПЕ“

АВТОМОБИЛИЗАМ

ГЛАВНА СВЕЗДА НА САЕМОТ ВО ФРАНКФУРТ

Во пресрет на есенскиот Саем за автомобили во Франкфурт, многу производители на автомобили се подготвуваат за презентација на своите нови модели

Подготви | Бојан Момировски

Мерцедес официјално го претстави новиот „АМГ Ц63 купе“, своето милениче, кое треба да биде главна звезда на претстојниот саем, кој ќе се одржи од 17 до 27 септември.

Автомобилот, зад кој стои мерцедесовиот оддел за тјунирани возила, АМГ, е предвидено да се појави во продажните салони во Европа во март, 2016 година. Во однос на послабата верзија на купе, еднадвор е препознатлив по новите браници, по посебните насочувачи на воздухот и маската АМГ на ладилникот на моторот. На задниот дел е вграден спојлер на поклопецот на багажникот, како и дифузер, заедно со четири издувни завршетоци.

Ова купе има високи изведби и е опремено со спортски седишта и волан со рамен долен дел, а вградени се и повеќе ознаки АМГ кои треба постојано да потсетуваат дека ова не е стандарден модел на „Мерцедес-Бенц“.

„АМГ Ц63 купе“ го придвижува четирилитарски мотор со двојна турбина и осум цилиндри, кој развива 476 коњски сили и 650 њутнметри најголем вртежен момент. Преносот на силата се врши преку седумстепен менувач АМГ „спид-шифт МЦТ“, со кој автомобилот за четири секунди забрзува од 0 до 100 километри на час.

Максималната брзина електронски е ограничена на 250 километри на час, но на купувачите ќе им биде понудена опрема АМГ драјв, со која ќе се добие неограничена верзија која развива 290 километри на час.

За купувачите кои се желни за поголем адреналин, „Мерцедес“ подготви и посилна верзија на овој модел кој се крие под ознаката „АМГ Ц63 С купе“. Во тој случај, истиот мотор развива 510 коњски сили и 700 њутнметри вртежен момент. Податоците

за максималните брзини остануваат исти, но забрзувањето од 0 до 100 километри на час е подобро за 0,1 секунда.

Во согласност со можностите на моторот, мерцедесот „АМГ Ц63 купе“ е опремен со спортска приспособлива суспензија и проширени траги на тркалата, а видлива е негативна косина. Автомобилот, исто така, има и ограничена блокада на задниот диференцијал, а има и посебни држачи за да добие моторот поголема еластичност.

ОПРЕМА ЗА КАМПУВАЊЕ

ПЕТ ФУНКЦИИ ВО ЕДЕН КРЕВЕТ ЗА КАМПУВАЊЕ

Покрај основите елементи што еден кампер мора да ги има, како задолжителна опрема е и внатрешниот мебел, кој е пожелно да има повеќе функции за да може да се користи повеќе простор во еден шатор или приколка.

Една таква софа е производот на британската компанија што произведува опрема за кампување „Санкамп“.

Оваа софата има повеќе намени.

Може да се искористи како кревет за две лица со димензии како вообичаен кревет во домот, како кревет за едно лице со двојна подлога или како кревет за дневен одмор.

Направена е од висококвалитетен материјал, кој се користи за производство на настрешници и на гумени производи што се дуваат. Кај овој модел, исто така, повеќето делови се споени со лепење за да не дојде до пукање на шевовите од поголема тежина.

Отворот за дување има посебна заптивка, која не дозволува испуштање на воздухот во двата правца. Пумпата што се користи е со двојно поголем отвор за да

се скрати времето на дување и за да може што побрзо да се користи.

Целата „софа“ може да се склопи во една мала торба и е лесна за носење бидејќи нејзината вкупна тежина изнесува не повеќе од 2,5 килограма.

„Санкамп“ предвидел дека овој производ може да пристигне до секоја адреса во светот по пат на нарачка преку интернет и е со привлечна цена, која не ја поминува границата од 75 фунти, во зависност од местото каде треба да биде доставена.

Подготви: Бојан Момировски

НАЈГОЛЕМИТЕ ПОТРОШУВАЧИ
ВО ПРЕОДНИТЕ РОКОВИ

РЕАЛ МАДРИД

КРАЛСКИ ИГРА И ТРОШИ ПАРИ

Десетте клубови што најмногу потрошиле во еден летен преоден рок заедно имаат инвестирано 1,8 милијарда евра во нови играчи. Рекордер е Реал Мадрид со потрошени 272 милиони евра во 2009 година, кога на „Сантјаго Бернабеу“ пристигна Кристијано Роналдо, а, сепак, има еден клуб што е почесто на вечната топ 10 листа најголеми потрошувачи за ангажман на нови фудбалери од кралскиот клуб

Пишува | Зоран Појовски

Реал Мадрид е најтрофејниот европски клуб со 10 титули европски првак, а доминира и според трошењето пари, и тоа баснословни суми за засилувања, особено во летните преодни рокови.

И годинава „кралскиот клуб“ потврди дека знае да игра на пазарот со екстра-скапи фудбалери, плаќајќи за Матео Ковачиќ огромни 35 милиони евра. Хрватскиот тинејџер потпиша шестгодишен договор, а фудбалските стручњаци беа изненадени од сумата што Реал Мадрид ја плати за поранешниот играч на Интер. Но, Реал е кралски клуб и не прашува за цена, што многупати се потврди во досегашната фудбалска историја. И е клуб што е рекордер според потрошени пари во летен преоден рок во историјата на оваа игра.

ЛУДО ЛЕТО ВО 2014 ГОДИНА И АПСОЛУТЕН РЕКОРД НА „КРАЛЕВИТЕ“ ВО 2009 ГОДИНА

Ланското лето урна многу рекорди, а особено беа активни англиските клубови, кои потрошија повеќе од една милијарда евра за нови играчи. И таа година дава најмногу клубови што се во топ 10 според потрошените пари за засилувања во летен преоден рок. Манчестер јунајтед, Ливерпул и Барселона се на вечната листа со трошокот што го направија пред една година на летниот пазар со играчи.

Сепак, еден клуб е долго на врвот, а тоа е Реал Мадрид со потрошените рекордни 272 милиони евра во 2009 година. Во ова жешко лето опасно се приближува Манчестер сити. Ако успее да го купи Кевин де Брујн, синиот дел од Манчестер ќе има тим од соништата, а богатите сопственици од Арапските Емирати ќе потрошат цели 200 милиони

евра. А рокот за трансфери трае до почетокот на септември, што значи дека може да донесе уште многу возбудувања, пресврти и, можеби, смена на „кралот“ од Мадрид од врвот на вечната листа со најголеми потрошувачи на пазарот за трансфер.

Во 2009 година раководството на мадриѓаните направи вистински, но и екстра-скап потег со ангажманот на Кристијано Роналдо. Еден од најдобрите играчи на денешнината, па и на сите времиња, пристигна на „Сантјаго Бернабеу“ за сума од неверојатни 120 милиони евра. Само четири години подоцна, Реал Мадрид повторно направи спектакуларен трансфер со доведувањето на Герет Бејл за сума малку повисока од таа што ја плати за Роналдо. И со вкупно потрошени 200 милиони евра е и прв и трет на вечната ранг-листа. На второто место е Манчестер јунајтед со 204 милиони евра потрошени за засилувања минатото лето. Глав-

на звезда им беше Анхел ди Марија, кој пристигна токму од Реал Мадрид за сума од 83 милиони евра. Аргентинското крило остана во Манчестер само една сезона и ова лето се пресели во Пари сен Жермен за 63 милиони евра. Два трансфера за две лета, заедно вредни 146 милиони евра.

РЕАЛ Е ПРВ, НО ИМА ДРУГ КЛУБ ШТО Е ПОЧЕСТО ВО ТОП 10

На оваа листа со најголеми-те потрошувачи очекувано има место само за гигантите, но интересно е што Реал Мадрид, иако е на врвот и е најтрофеен, сепак заостанува во однос на еден клуб во една интересна категорија. Манчестер сити има четири места во топ 10 и, според тоа, е клуб број еден во историјата на фудбалот.

И до крајот на овој преоден рок можат да му се заканат на десеткратниот европски првак дека ќе го симнат од тронот. Со потрошени 140 милиони евра досега лето-во, тој е на десеттата позиција, но нуди и околу 70 милиони евра за Де Брујн, што би го исфрлило на втората позиција зад Реал Мадрид. Најголем трошок летово засега му е ангажманот на Рахим Стерлинг, играч што дојде од Ливерпул за 68 милиони евра. Популарните „граѓани“, буквално, се расфрлаа со пари и во 2009 година за четвртата позиција на вечната листа со потрошени 195 милиони евра (најскапо засилување Карлос Тевез, платен 65 милиони евра), потоа и во 2010 година и во 2011 година, кога потрошија по 150 милиони евра, најмногу на ѕвездите Силва и Агiero. ■

ДЕСЕТКАТА РАСИТНИ РЕЧИСИ ДВЕ МИЛИЈАРДИ ЕВРА

Фудбалот е моќна индустрија, а самиот податок дека најголемите десет клубови потрошувачи во летниот преоден рок потрошија фантастични една милијарда и 800 милиони евра е одличен показател за моќта на најважната споредна работа на светот. Еве како изгледа вечната листа:

- 1 **Реал Мадрид, 2009 година** – потрошени се 272 милиони евра. Главен трошок ангажманот на Кристијано Роналдо за 118 милиони евра.
- 2 **Манчестер јунајтед, 2014 година** – потрошени се 204 милиони евра. Главен трошок купувањето на Анхел ди Марија за 83 милиони евра.
- 3 **Реал Мадрид, 2013 година** – потрошени се 198 милиони евра. Главна ѕвезда беше Герет Бејл, играч за кој „кравевите“ платија 120 милиони евра.
- 4 **Манчестер сити, 2014 година** – потрошени се 195 милиони евра. Најскапо засилување е Карлос Тевез за сума од 65 милиони евра.
- 5 **Ливерпул, 2014 година** – потрошени се 165 милиони евра. Адам Лалана го предводеше новиот бран на „Енфилд Роуд“ со трансфер вреден 35 милиони евра.
- 6 **Барселона, 2014 година** – потрошени се 160 милиони евра. Луис Суарез ја урна стотката со трансфер вреден 105 милиони евра.
- 7 **Челси, 2003 година** – потрошени се 155 милиони евра. Ернан Креспо дојде на „Стамфорд Бриџ“ за 23,5 милиони евра.
- 8 **Манчестер Сити, 2010 година** – потрошени се 150 милиони евра. Точно 36 милиони евра „граѓаните“ уплатија на сметката на Валенсија за Давид Силва.
- 9 **Манчестер Сити, 2011 година** – потрошени се 147 милиони евра. Серхио Агiero пристигна во клубот за сума од 53 милиони евра.
- 10 **Манчестер Сити, 2015 година** – досега се потрошени 140 милиони евра, а преодниот рок е до почетокот на септември. Рахим Стерлинг е број еден трошок за сопствениците на Сити, кои издвоија 68 милиони евра за офанзивецот, кој дојде од Ливерпул.

ВРЕМЕПЛОВ

■ 28 август 1929 година

Рударите од рудникот „Ложане“, Кумановско, стапија во штрајк. Поради тоа овој ден е прогласен за Ден на рударите на Македонија.

■ 28 август 1991 година

Во Скопје, во издание на НИП „Нова Македонија“, излезе првиот број на неделниот спортски магазин „Скок“.

■ 28 август 1996 година

На православниот христијански празник Успение на Света Богородица во црквата „Света Богородица“ кај Берово, од громовите што удрија во масата од 10-15 илјади луѓе, загинаа девет лица, а 40 беа повредени.

■ 30 август 1922 година

Силите на основачот на модерна Турција Кемал Ататурк однесоа решавачка победа над интернационалистичките западни сили. По тој повод овој датум се прославува како национален празник на Република Турција.

■ 2 септември 1944 година

Президиумот на АСНОМ на својата трета седница, што ја одржа во манастирот „Свети Прохор Пчињски“, еден месец по историското Прво заседание на АСНОМ, донесе одлука за основање телеграфска агенција на Македонија - ТАМ. Оваа агенција одигра мошне важна улога во ширењето на вистината за праведната борба на македонскиот народ за национално и за социјално ослободување.

■ 3 септември 1901 година

Четниците на Јане Сандански и на Христо Чернопеев ги киднапирале протестантската мисионерка мис Елен Стоун и нејзината придружничка.

ГОЛЕМ ВЕРСКИ ПРАЗНИК - УСПЕНИЕ	Г	НАШ ПРОСЛАВЕН РАКОМЕТАР	ЖИВОТИНСКА ПРИРОДА ИЛИ ПОСТАПКА	РИЧАРД ГИР	ЖАЛНА ВРБА	НЕА КОШАРКАРИТЕ ОД ЊУЈОРК	ИСТЕ ЧУВАЊЕ	МАШИНА ЗА СТЕНОГРАФИРАЊЕ	ПРЕДИСТОРИСКО ЧУДОВИШТЕ (МН.)
СВИРАЧ НА ГЛИНЕН МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ									
ИЗУЧУВАЧИ НА ЈАЗИЦИ									
ЕПОХА (МН.)				АРТИСТ, ГЛУМЕЦ					
МУСЛИМАНСКО МАШКО ИМЕ (МЕМЕР)					РЕКА ВО ФРАНЦИЈА				
ПЕЈАЧКАТА МАЈЛС						ВО ПРАВЕЦ			
ВИД ПЕСНА (МН.)						ОТВОРНОСТ, ЧЕСНОСТ			
МУЗИЧАРОТ ОЗБОРН				ИСПИШУВАЊЕ				ТОРИНО	
САНИТЕТСКИ МАТЕРИЈАЛ					ПАРТАЛ				
ГОВОРНИЦИ, РЕТОРИ					ЛЕКОВИ ЗА УШНИ БОЛЕСТИ			УРАНИУМ	
ПРИПАДНИК НА ЕДЕН НАРОД				ГЛАСНИК, ТЕЛАЛ				СТАВ ВО БАЛЕТОТ (СТОЕЊЕ НА ПРСТ)	
ОЛЕГ ВИДОВ			РОМАН ОД КАРЛ МАЈ		ПОСТАРА АРТИСТКА ИТА				
ДЕНАР		МАНУСКРИПТ							
ВИД БОЛЕСТ		СОШИЕН РАБ					ЛИЧНА ЗАМЕНКА		
ПАРИЧНА ВРЕДНОСТ НА СТОКА					ПРОСТ БРОЈ		РОБЕРТ ОВЕН		АМПЕР
НОМАДСКО ПЛЕМЕ (ОБРИ)					ИТАЛИЈА				
						СВЕЧЕНА ПЕСНА			

РЕШЕНИЕ: ОКРАНИНИСТ, ЛИНГВИСТИ, ЕРИ, АКТЕР, МЕМО, СЕНА, АЛНА, КОН, БАЛАДИ, ТО, ОЗИ, ИСПИС, ГАЗА, КРПА, ОПАТОРИ, У, РИМ, ТЕЛАР, ОВ, ВИНЕТУ, Д, РАКОПИС, ИШИЈАС, ТИ, ЧЕНА, ТРИ, АВАРИ, ОДГА

И ТОА НЕ Е СЕ..

Здраво телефанатици. Минатата недела се нервирав за гласовите и сега ќе си продолжам. Да, за македонските „гласови“. Оние што ги читаат рекламите, кои после не можеме да престанеме да си ги потпевнуваме, оние што ги читаат прилозите, вестите, емисиите. Не ги начувам тука синхронизациите, тоа е болно колку и првата изгореница што ја добив утрово и, веројатно, запекот што ќе го добијам утре по три изедени гира.

Затоа ќе плукам по нешто помало, да не речам, ќе останам во плиткото и не одам длабоко. Прво, реклама за сувомеснати производи која ја чита вашата наставничка по биологија. Барем така звучи. Значи, рекламата која треба да ве однесе во рајот на месото, саламчињата, куленчето, и на мортаделата... е иста ко да ја правеле „Анима мунди“, експертите за контраефекти. На истата телевизија оди рекламата за „Свети вид“. Одлична болница, вечно благодарен што на шест месеци мојата внука ја доби соодветната и професионална грижа. Ама „Свети вид“ е во Белград. Па кога се преведува српска реклама, сигурно не може да се каже дека болницата „ја постави нашата офталмологија на врвот“, бидејќи тоа не е наша офталмологија. Ако веќе на секој петпарачки портал во Македонија, пополнет само од двајца кои си работат по дома од кои, со сигурност тврдам дека еден е цело време по гаки, се пишуваат од свадби до погребни случени во Србија, не значи дека се наши.

Да беа, ќе пишуваа и тие за нас, ќе нè вбројуваа во живите. Ама очигледно и овие јужниве, што демек не нè сакаат, повеќе ни удираат рецка. За Србија ние сме дебелината девојка со мозолчиња заљубена во нив и би нè смотале само ако претераат со ракијата.!

Малиот брат

facebook

Ракија поправа расипан фломастер, а не па расипана душа.

Ми се допаѓа • Коментирај • Сподели •

Некои не се присутни ни кога им се прави бебето, а камоли кога се раѓа.

Ми се допаѓа • Коментирај • Сподели •

Секогаш кога и да го најдам клучот на среќата, некој ќе ја смени бравата.

Ми се допаѓа • Коментирај • Сподели •

Изгледа имам смарт машина за перење. Само што влезе во дневна да ми каже дека е скоро готова.

Јас сум борец за еднаквост и барам после 5 работни дена да следуваат 5 неработни.

Ми се допаѓа • Коментирај • Сподели •

На 9 луѓе им се допаѓа ова.

Напиши коментар ...

- Пушти ми Сексот и Градот.
- Не може, гледам фудбал.
- Дај даљинското ајде
- ЈА СУМ МУШКО ЈА ЌЕ ТИ СМЕНАМ ОК ???!

...

Browsing history на маж кој е дома сам 1 ден:

1. Како се варат јајца
2. Како се варат макарони
3. Колку време можеш да живееш без јадење

...

- Сите ќе гориме во пеколот
- Ја не горам, одма поцрнувам.

...

На интервју за работа:

- Почетната плата е 9000 денари, ама покасно се зголемува.
- Аха, епа ај јас ќе дојдам покасно.

ПОСНИ АМЕРИКАНСКИ ПАЛАЧИНКИ

СОСТОЈКИ:

Ќе ви треба (чаша 240 мл):

- 1 лажица мелено ленено семе
- 3 лажици вода
- 1 чаша пченкарно брашно
- 1/2 чаша бело брашно
- 1/2 лажица прашок за печиво
- 1 рамна лажица сода
- малку сол
- кора од еден лимон
- 2 лажици сок од лимон
- 4 лажици мед (или 2 лажици мед, 2 лажици јаворов сируп)
- 1 чаша растително млеко

ПОДГОТОВКА:

- Во сад измешајте го меленото ленено семе со водата и оставете го да отстои десет минути.
- Во друг сад измешајте ги сувите состојки, пченкарното и белото брашно, прашокот за печиво, содата, солта и кората од лимон.
- Во трет сад измешајте ги течните состојки, сокот од лимон, медот и јаворовиот сируп со растителното млеко.
- Сите состојки измешајте ги и додадете им три лажици масло за да се спојат убаво. Мешајте додека не добиете хомогена смеса.
- Загрејте ја тавата за палачинки на ниска температура и печете околу една минута.
- Сервирајте со мед, јаворов сируп или чоколаден прелив како засладувач, со овошје и јатки по желба.
- Внимавајте да не ставите премногу сода, бидејќи тогаш палачинките ќе горчат.

БлокМАКС

Безбеден и ефикасен при различни типови болка!

- ✓ главоболка
- ✓ болка во грбот
- ✓ мускулни болки
- ✓ ревматски болки
- ✓ забоболка

BlokMAX
200 mg филм-обложени таблети

BlokMAX forte
400 mg филм-обложени таблети

Пред употреба внимателно да се прочита упатството! За индикациите, ризикот од употребата и несаканите дејства на лекот консултирајте се со Вашиот лекар или фармацевт.

RULES ARE TO
BE BROKEN, THE HEART
IS TO OPEN!
FOR THOSE
WHO SEEK
FREEDOM

НОВО!

ДАБ ЛИМЕНКА ОД 0.5Л

WWW.ZLATENDAB.COM.MK